Ը. ՏԱՐԻ 2236 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 22 ՄԱՐԳԱՑ 4383 28 ՅՈՒՆԻՍ 1891 3 ԶԻԼՀԻՃԱՆ 1308 ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

آره‌وك غازه‌ته‌سى‌نڭ صاحبى نورادونكيان خاننده‌ در
اداره‌سنه‌ مراجعت اولنمه‌لى‌در

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գահեկան գին մը	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներու Տարեկան գրանց	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընտիր Թուղթի վրայ մասնաւոր ազատագրութիւն Տարեկան Օտարոցի	2
Գաւառաց Թղթատարի ծառայութիւնակ	Ղրշ. 50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն եւ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆԻՍ 28|10 ՅՈՒԼԻՍ 1891

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ֆրանսական հիւպատոսք, անգլիացի և գերման հիւպատոսաց նման, պարբերաբար իրենց կառավարութեան կ'ուղղեն տեղեկագրեր, որք չահեկան ծանօթութիւնները կը պարունակեն այն երկրաց և գաւառաց վաճառականութեան, երկրագործութեան և արհեստագործութեան վրայ յորս կը պաշտօնավարեն։

Սուրիոյ Ֆրանսացի հիւպատոսք ոչ սակաւ հոգածու են իրենց պաշտօնին այս տնտեսական մասը խղճի մտօք կատարելու։

Սուրիական Տրիպոլսոյ և Սուէզի Ֆրանսացի հիւպատոսաց վերջին տեղեկագիրք մասնաւորապէս ուշագրաւ են։ 1889 տարւոյն մէջ, Տրիպոլսոյ առեւտրական ընդհանուր շարժումը սա արդիւնքները տուած է քանակութեան մասին։ Ներածմունք 74 միլիոն 937 հազար 765 քիլո; արտածմունք 17 միլիոն 476 հազար 563 քիլո, գումար 92 միլիոն 414 հազար 300 քիլո։ Արժէքին գալով, ներածմանց արժէքն էր 18 միլիոն 77 հազար 553 ֆրանք, արտածմանց՝ 11 միլիոն 554 հազար 436 ֆր. գումար 29 միլիոն 631 հազար 979 ֆր։

Հիւպատոսն այս պաշտօնական թիւերն իրականէն շատ պակաս կը նկատէ։ Ասիական Թուրքիոյ այս մասին մէջ մուծեալ ապրանքներէն մասնաւորապէս Ֆրանսայի համար կարեւորութիւն ունեցողներն են կաշիներ և մորթեր, շերամի հունտեր, շաքար, մոմ, կղմինտր եւ այլ շինուածանիւթք, թուղթեր եւ կերպաս։ Ֆրանսական կաշիներ միջին հաշուով քիլոկրամը 4 ֆր. 15 սանթիմի կը ծախուին։ Իտալիոյ և Շերբայի կաշիներն, իրենց ածանութեան պատճառաւ, սատիկ մրցումի մը կ'ընեն ֆրանսականներուն դէմ։

Ֆրանսայէն ի Տրիպոլիս ներածեալ շերամի հունտք 416 քիլոկրամ էին, 24,000 ֆր. արժէքով։ Մոլու և ցամաքի ճամբով ի Տրիպոլիս ներածեալ շաքարի քանակութիւնն էր մէկ միլիոն 156 հազար 495 քիլոկրամ, 606 հազար 112 ֆր.ի արժէքով։ Այս շաքարին կէսը ֆրանսական էր։ Ֆրանսական շաքարն աճեցուն յաջողութեամբ կը մրցի աւստրեան և եգիպտական շաքարներուն դէմ. իւր միջին գինն է 59 ֆրանք 100 քիլոն։

Ի Տրիպոլիս մոմի (սփերմաչէթի) տարեկան սպառումն է 10 հազար քիլո, զոր գրեթէ միայն Պելժիա կուտայ։ Բայց Մարսիլիայէ ալ բաւական մեղրամոմ կը մուծուի։ Մարսիլիա Իտալիոյ հետ կը մրցի ի մասին կղմինտրներու և նոր ոճով չէնքերուն մէջ գործածուած յախճապակեայ քառակուսի յատակաքարերու, որոց սպառումը տարէ տարի կ'աւելնայ։

Դիտելի ուրիշ իրողութիւն մը սա է թէ բամբակեղինոյ ներածումն 1889 տարւոյն մէջ՝ ի Տրիպոլիս՝ 700 հազար քիլոկրամէ ինկած է 450 հազար քիլոկրամի. որովհետեւ Դամասկոսի և Ասանայի մէջ բանուած բամբակեղէնք այժմ զօրաւոր մրցումի մը կ'ընեն եւրոպայէն բերուած բամբակեղինոց դէմ։ Ահա՝ քաղաքական օրինակ մը թէ ինչպէս աշխատութեամբ, զոհողութեամբ և յարատեւութեամբ Թուրքիացիք կարող են իրենք շինել կարգ մը բաներ որոց հաւար ժամանակէ մ'ի վեր վարժուած էին հարկատու լինել Եւրոպիոյ։ Մեզմէ չատեր կը յիշեն այն ժամանակներ երբ Թուրքիոյ մէջ սպառեալ բամբակեղէնք Թուրքիոյ մէջ իսկ կրնային շինուիլ։ Բնիկ մանածք և բնիկ հիւսուածք կը գոհացնէին բնիկները։ Բայց նաեւ ամենքս կը տեսնենք թէ օրչափ փոխուած է այն վիճակ, մինչ զի հագուստի կապուստի վերաբերեալ ամենէն նախնական ինչպէս եւ ամենէն նուրբ բանուածներու և հիւսուածներու համար կը կարօտինք Եւրոպիոյ։ Սակայն, ահա՝ գովելի յեղաշրջում մը.—Թուրքիոյ մէջ մանարան կը բացուի՝ Թուրքիոյ պէտք եղած բամբակէ թելը կամ մանածը պատրաստելու. Կ. Պոլսոյ մէջ հիւսարան կը բացուի, հիւսուածքի կամ ֆանէլայի ամեն տեսակները շինելու, և ինչպէս կայ Կիւրինի, Քարբերդի, Դամասկոսի, Հալեպի մէջ, և այլոց, Կ. Պոլսոյ մէջ ևս կը գործէ փոքրիկ տարազագործարան մը ամեն տեսակ կերպասներ պատրաստելու համար։ Առաջին քայլեր կրնան տկար լինել, առաջին ձեռնարկներ անշուշտ կատարեալ պիտի չլինին, բայց ինքնօգնութեան գովելի փորձ մ'է սա զոր կ'ընեն Թուրքիացիք, իրենց երկրին առատօրէն արտադրած բամբակն ու բուրդն իրենք մանելու, իրենք հիւսելու, իրենք ճարտարելու, եւ մեզ պէտք եղած ներքին և արտաքին, ամառնային թէ ձմեռնային, արական թէ իգական զգեստեղէններն արտադրելու. եւ ահա՝ Եւրոպացի հիւպատոս մը որ կը հաստատէ թէ Դամասկոսի և Ասանայի բամբակեղինոց գործարանք յաղթահարած են եւրոպական ճարտարութիւնը, միայն Տրիպոլսոյ գաւառին մէջ և մէկ տարւոյ միջոցին 30 առ 100 զեղչելով եւրոպական նոյն տեսակ ապրանաց ներմուծումը։

Տրիպոլսոյ գաւառէն արտածեալ ապրանաց մեծագոյն մասը կը սպառէ Թուրքիա, որ կ'ընդունի ինն միլիոն ուկէս ֆր.ի արժողութեամբ վաճառք այս գաւառէ, յետոյ կուգայ Ֆրանսա, որ իբր չորս միլիոն ֆր.ի բան կ'ընդունի, ապա Անգլիա՝ երեք միլիոն ֆր.ի։ Գաւառին գլխաւոր բերքն է ցորեն։ 1889 տարւոյն մէջ հինգ միլիոն ֆր.ի արժողութեամբ ցորեն արտածեց, յորմէ միլիոն ու կէս ֆր.ի արժէքով ընդունեց Ֆրանսա։ Արտածեալ նշանակելի նիւթ մ'է բնասպիտակն (ալպիւմին), զոր Ֆրանսացիներ կը պատրաստեն։ 1889 տարւոյն մէջ այս նիւթի պատրաստութեան համար գործածուեցան երեք ու կէս միլիոն հատ հաւկիթ։ Ցիչատակելի արտածումը պիտի չրուժուէր։

Կոմսուհին, խռոված, ըսաւ աղջկանը։

—Դիտես որ հայրդ քեզ կը սպասէ։

—Այո, մայրիկ, կ'երթամ կոր։

Եւ վազեց գնաց, մատներուն ծայրովը նորէն համբոյրներ ղրկելով նկարչին։

Երբ դուրս ելաւ, Օլիվիէ հարցուց։

—Պիտի ճամբորդե՞ն։

—Այո, երեք ամիս։

—Աւելի աղէկ, մրմնջեց նկարիչն ադամայ։

—Մեր առաջի կեանքը կը սկսինք նորէն, ըսաւ կոմսուհին։

—Կը յուսամ, թոթովեց Պէոթէն։

—Մինչեւ այն ատեն զիս մի՛ մոռնաք։

—Ո՛չ, բարեկամուհիս։

Առջի օրն իր լալը տեսնելով անոր ունեցած խանդաղատանքն, եւ Օրէռային ներկայացման մարքիզն հրաւիրելու գաղափարը քիչ մը յոյս տուին կոմսուհւոյն, կարճ տեւեց այդ յոյսը։ Դեռ շաբաթ մը չանցած, անոր դէմքին վրայ՝ ակիչ ու նախանձոտ ուշադրութեամբ մը՝ սկսաւ նորէն հետեւիլ իր տանջանքին բոլոր քայլերուն։ Բան մը անծանօթ չէր մնար իրեն, որովհետեւ ինքն ալ կը կրէր այնցաւերը զորս կը գուշակէր անոր վրայ, եւ Անէթի յարատեւ ներկայութիւնն ամեն վայրկեան կը յիշեցնէր իր ջանքերուն անզօրութիւնն։

Հիմայ ամեն բան զինքը կը ճնշէր, տարիքն ու սուգը։ Իր գործունեայ, ճարտար, հնարագէտ պշրասիրութիւնը որով ամբողջ կեանքին մէջ յաղթանակած էր Պէոթէնին համար, կ'անդամալուծուէր այն սեւ համազգեստէն որ կը ըստորագծէր իր տժգունութիւնն ու դիմագծերուն այլայլումն, ինչպէս որ իր աղջկան թարմութիւնն ի վեր կը հանէր։ Հեռու էր այն ատենն՝ որ սակայն այնչափ մօտ էր՝ երբ Անէթ նոր եկած էր Բարիզ, եւ երբ հպարտութեամբ կը փընտռէր արդուզարդի նմանութիւն մը որ այն ժամանակ նպաստաւոր էր իրեն։ Հիմայ կատաղի փափաք մը կը զգար մարմնոյն վրայէն քաշելու հանելու այդ մահու զգեստներն որք զինքը կը կը տգեղցնէին ու կը չարչարէին։

Եթէ իր տրամադրութեան տակ ունենար զարդասրութեան բոլոր հնարքներն, եթէ կարենար ընտրել ու գործածել փափկերանգ կերպասներ, որք իր մորթին գոյնին հետ ներդաշնակութիւն կազմէին, որք իր օրհասական հրապոյրին արուեստական զօրութիւն մը տային, այնչափ աղդեցիկ օրշափ իր աղջկան անկենդան շնորհն, անշուշտ ինքն աւելի գրաւիչ պիտի ըլլար նորէն։

Գերազանցապէս գիտէր թէ ի՛նչ ազդեցութիւն կ'ընեն գիշերուան տենդագրգիռ արդուզարդերն ու առաւօտեան հեշտական թոյլ արդուզարդերն, և բարեկամներու հետ կերուած նախաճաշին յատուկ խռովիչ տան հագուստն որ կնոջ վրայ կը թողու մինչեւ կէս օր՝ իր քունէն երեւելուն տեսակ մը համը, նիւթական ու տաք տպաւորութիւնն անկողնոյն ու հոտաւէտ սենեկային։

Բայց ի՞նչ կրնար փորձել այդ գերեզմանային շրջազգեստով, այդ թխապարի հագուստով, որ ամբողջ տարի մը պիտի զինքը ծածկէր։ Տարի՛ մը։ Այդ սեւերուն մէջ տարի՛ մը բանտարկուած պիտի մնար, անգործ և պարտեալ։ Տարի՛ մը պիտի զգար իր օրէ օր, ժամէ ժամ, վայրկենէ վայրկեան ծերանալն այդ սեւ շղարշէ պատեանին մէջ։ Ի՞նչ վիճակի պիտի հասնէր մէկ տարուան մէջ եթէ իր խեղճ հիւանդ մարմինն այդպէս չարուանակէր աւրուիլ հոգւոյն անձկութիւններէն։

Այս գաղափարներն իրմէ չէին բաժնուեր։ կ'ապականէին ինչ որ ճաշակած էր, ցաւի կը փոխէին ինչ որ ուրախութիւն եղած էր իրեն համար, անեղծ հաճոյք մը, գոհութիւն մը կամ զուարթութիւն մը չէին թողուր իրեն։ Անդադար մղեցին պէտք մը կը զգար զինքը ճղմող այդ տառապանքի բեռը թօթուելու, որովհետեւ առանց այդ լկիչ սեւերամոմածման դեռ շատ երջանիկ կրնար ըլլալ, աշխոյժ ու առողջ։ Եռանդուն ու թարմ կը զգար իր հոգին, սիրտը միշտ մատաղ, աւիւնն ուներ տարիք նոր սկսող էակի մը, երջանկութեան անյագ ախորժակ մը, առաջուրնէ աւելի սատակի, և սիրելու լափիչ պէտք մը։

Եւ ահա բոլոր լաւ բաները, քաղցր, հեշտաւէտ, բանաստեղծական բաներն, որք կեանքը կը գեղեցկացնեն ու զայն սիրել կուտան, իրմէ կը հեռանային, որովհետեւ ծերացած էր։ Ալ լմնցած էր։ Եւ սակայն դեռ կը գտնէր իր մէջ մատաղ ազկան խանդաղատանքներն ու հանկատարդ կնոջ իր բարգաղ հոգեսպացքներն։ Իր մէ՛ն միայն ծերացած էր, իր ողորմելի մորթն, ոսկորներու այդ կերպասն, որ կամաց կամաց գունաթափած ու մաշած էր ինչպէս չուխան կարասի մը վայտին վրայ։ Այս անկման սեւեռամտածումն իրեն փակած, գրեթէ ֆիզիքական տանջանք մը եղած էր։ Այդ հաստատուն գաղափարը վերնամաշիկ զգայութեան մը ծնունդ տուած էր, ծերանալու զգայութեան, որ յարատեւ ու զգալի էր ինչպէս ցուրտինն ու տաքինը։ Արդարև կը թուէր իրեն զգալ, անորոշ մարմնի մը պէս, ճակտին վրայ խորշումներու յամր ընթացքն, այտերուն ու լանջքին հիւսուածքին տկարացումն, և բազմապատկումն այն անհամար պզտիկ գիծերուն որք յոգնած մարթը կը ճմրթկէին։ Լափիչ ախտ մը բռնուած էակի մը պէս զոր անվերջ էռք մը կը ստիպէ քերուելու, արագասահ ժամանակին այս գարշելի ուռմանը աշխատութեան զգացումն ու սարսափն իր հոգւոյն մէջ մտցուցին հայելիներու մէջոցաւ այդ բանն հաստատելու անդիմադրելի պէտքն։ Հայելիները զինքը կը կոչէին, կը քաշէին, կը բռնադատէին իրենց մօտ գալու, աչքերը սեւեռած տեսնելու նորէն տեսնելու, անդադար նշմարելու մատովը տուգելու՝ կարծես աւելի ապահով ըլլալու համար, տարիներու անջնջելի մաշումն։ Նախ սկսաւ այդ մտածումն ուռնեալ ամեն անգամ որ իր տունը կամ ուրիշ տեղ մը զարհուրելի բիւրեղին յկեալ մակերեսին թիր կը տեսնէր։ Մայթերուն վրայ կանգ կ'ուներ խանութներուն առջեւի (devanture) մէջ ինքզինքը դիտելու համար, որպէս թէ տարագծէր իր տժգունութիւնն ու դիմագծերուն այլայլումն, ինչպէս որ իր ազկան թարմութիւնն ի վեր կը հանէր։ Հեռու էր այն ատենն՝ որ սակայն այնչափ մօտ էր՝ երբ Անէթ նոր եկած էր Բարիզ, եւ երբ հպարտութեամբ կը փընտռէր արդուզարդի նմանութիւն մը որ այն ժամանակ նպաստաւոր էր իրեն։ Հիմայ կատաղի փափաք մը կը զգար մարմնոյն վրայէն քաշելու հանելու այդ մահու զգեստներն որք զինքը կը կը տգեղցնէին ու կը չարչարէին։

Եթէ իր տրամադրութեան տակ ունենար զարդասրութեան բոլոր հնարքներն, եթէ կարենար ընտրել ու գործածել փափկերանգ կերպասներ, որք իր մորթին գոյնին հետ ներդաշնակութիւն կազմէին, որք իր օրհասական հրապոյրին արուեստական զօրութիւն մը տային, այնչափ աղդեցիկ օրշափ իր աղջկան անկենդան շնորհն, անշուշտ ինքն աւելի գրաւիչ պիտի ըլլար նորէն։

Գերազանցապէս գիտէր թէ ի՛նչ ազդեցութիւն կ'ընեն գիշերուան տենդագրգիռ արդուզարդերն ու առաւօտեան հեշտական թոյլ արդուզարդերն, և բարեկամներու հետ կերուած նախաճաշին յատուկ խռովիչ տան հագուստն որ կնոջ վրայ կը թողու մինչեւ կէս օր՝ իր քունէն երեւելուն տեսակ մը համը, նիւթական ու տաք տպաւորութիւնն անկողնոյն ու հոտաւէտ սենեկային։

Բայց ի՞նչ կրնար փորձել այդ գերեզմանային շրջազգեստով, այդ թխապարի հագուստով, որ ամբողջ տարի մը պիտի զինքը ծածկէր։ Տարի՛ մը։ Այդ սեւերուն մէջ տարի՛ մը բանտարկուած պիտի մնար, անգործ և պարտեալ։ Տարի՛ մը պիտի զգար իր օրէ օր, ժամէ ժամ, վայրկենէ վայրկեան ծերանալն այդ սեւ շղարշէ պատեանին մէջ։ Ի՞նչ վիճակի պիտի հասնէր մէկ տարուան մէջ եթէ իր խեղճ հիւանդ մարմինն այդպէս չարուանակէր աւրուիլ հոգւոյն անձկութիւններէն։

Այս գաղափարներն իրմէ չէին բաժնուեր։ կ'ապականէին ինչ որ ճաշակած էր, ցաւի կը փոխէին ինչ որ ուրախութիւն եղած էր իրեն համար, անեղծ հաճոյք մը, գոհութիւն մը կամ զուարթութիւն մը չէին թողուր իրեն։ Անդադար մղեցին պէտք մը կը զգար զինքը ճղմող այդ տառապանքի բեռը թօթուելու, որովհետեւ առանց այդ լկիչ սեւեռամտածման դեռ շատ երջանիկ կրնար ըլլալ, աշխոյժ ու առողջ։ Եռանդուն ու թարմ կը զգար իր հոգին, սիրտը միշտ մատաղ, աւիւնն ուներ տարիք նոր սկսող էակի մը, երջանկութեան անյագ ախորժակ մը, առաջուրնէ աւելի սատակի, և սիրելու լափիչ պէտք մը։

Եւ ահա բոլոր լաւ բաները, քաղցր, հեշտաւէտ, բանաստեղծական բաներն, որք կեանքը կը գեղեցկացնեն ու զայն սիրել կուտան, իրմէ կը հեռանային, որովհետեւ ծերացած էր։ Ալ լմնցած էր։ Եւ սակայն դեռ կը գտնէր իր մէջ մատաղ ազկան խանդաղատանքներն ու հանկատարդ կնոջ իր բարգաղ հոգեսպացքներն։ Իր մէ՛ն միայն ծերացած էր, իր ողորմելի մորթն, ոսկորներու այդ կերպասն, որ կամաց կամաց գունաթափած ու մաշած էր ինչպէս չուխան կարասի մը վայտին վրայ։ Այս անկման սեւեռամտածումն իրեն փակած, գրեթէ ֆիզիքական տանջանք մը եղած էր։ Այդ հաստատուն գաղափարը վերնամաշիկ զգայութեան մը ծնունդ տուած էր, ծերանալու զգայութեան, որ յարատեւ ու զգալի էր ինչպէս ցուրտինն ու տաքինը։ Արդարև կը թուէր իրեն զգալ, անորոշ մարմնի մը պէս, ճակտին վրայ խորշումներու յամր ընթացքն, այտերուն ու լանջքին հիւսուածքին տկարացումն, և բազմապատկումն այն անհամար պզտիկ գիծերուն որք յոգնած մարթը կը ճմրթկէին։ Լափիչ ախտ մը բռնուած էակի մը պէս զոր անվերջ էռք մը կը ստիպէ քերուելու, արագասահ ժամանակին այս գարշելի ուռմանը աշխատութեան զգացումն ու սարսափն իր հոգւոյն մէջ մտցուցին հայելիներու մէջոցաւ այդ բանն հաստատելու անդիմադրելի պէտքն։ Հայելիները զինքը կը կոչէին, կը քաշէին, կը բռնադատէին իրենց մօտ գալու, աչքերը սեւեռած տեսնելու նորէն տեսնելու, անդադար նշմարելու մատովը տուգելու՝ կարծես աւելի ապահով ըլլալու համար, տարիներու անջնջելի մաշումն։ Նախ սկսաւ այդ մտածումն ուռնեալ ամեն անգամ որ իր տունը կամ ուրիշ տեղ մը զարհուրելի բիւրեղին յկեալ մակերեսին թիր կը տեսնէր։ Մայթերուն վրայ կանգ կ'ուներ խանութներուն առջեւի (devanture) մէջ ինքզինքը դիտելու համար, որպէս թէ

—)(55)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼԳԻ

ԿԻ ՏԸ ՄՕԲԱՍԱՆ

ՄԱՀՈՒԱՆ ՊԷՍՀԶՕՐ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

—Զեզի բան մը բերի, ըսաւ։

Անէթ պատասխանեց։

—Ընել է միշտ «ձեզի» պիտի ըսէք ինձ։

Հայրական ձեւ մը առաւ Օլիվիէ։

—Մտիկ ըրէք, զաւակս։ Իմացայ ինչ որ կը պատրաստուի ձեզ համար։ Կ'ապահովցնեմ զձեզ որ քիչ ատենէն անհրաժեշտ պիտի ըլլայ ատիկա։ Աւելի լաւ է որ հիմակուընէ սկսիմ քան վերջը։

Անէթ դժգոհ ձեւով մը ուսերը բարձրացուց։ Կոմսուհին կը լռէր, ուշադիր նայուածքով, մեծապէս շահագրգռուած։

Անէթ հարցուց։

—Ի՞նչ է բերածնիդ։

Պէոթէն իմացուց ներկայացումն և իր ընկերք հրաւէրներն։ Անէթ ուրախութենէն անոր վիզը ցատկեց պզտիկ աղջկան եռանդով մը, և երկու այտերն համբուրեց։

Նկարիչը թաղուկ մը զգաց եւ հասկըցաւ, այդ թարմ շունչով փոքրիկ բերնին թեթեւ հպման տակ, որ երբեք իր ախտը պիտի չրուժուէր։

Կոմսուհին, խռոված, ըսաւ աղջկանը։

—Դիտես որ հայրդ քեզ կը սպասէ։

—Այո, մայրիկ, կ'երթամ կոր։

Եւ վազեց գնաց, մատներուն ծայրովը նորէն համբոյրներ ղրկելով նկարչին։

Երբ դուրս ելաւ, Օլիվիէ հարցուց։

—Պիտի ճամբորդե՞ն։

—Այո, երեք ամիս։

—Աւելի աղէկ, մրմնջեց նկարիչն ադամայ։

—Մեր առաջի կեանքը կը սկսինք նորէն, ըսաւ կոմսուհին։

—Կը յուսամ, թոթովեց Պէոթէն։

—Մինչեւ այն ատեն զիս մի՛ մոռնաք։

—Ո՛չ, բարեկամուհիս։

Առջի օրն իր լալը տեսնելով անոր ունեցած խանդաղատանքն, եւ Օրէռային ներկայացման մարքիզն հրաւիրելու գաղափարը քիչ մը յոյս տուին կոմսուհւոյն, կարճ տեւեց այդ յոյսը։ Դեռ շաբաթ մը չանցած, անոր դէմքին վրայ՝ ակիչ ու նախանձոտ ուշադրութեամբ մը՝ սկսաւ նորէն հետեւիլ իր տանջանքին բոլոր քայլերուն։ Բան մը անծանօթ չէր մնար իրեն, որովհետեւ ինքն ալ կը կրէր այնցաւերը զորս կը գուշակէր անոր վրայ, եւ Անէթի յարատեւ ներկայութիւնն ամեն վայրկեան կը յիշեցնէր իր ջանքերուն անզօրութիւնն։

Հիմայ ամեն բան զինքը կը ճնշէր, տարիքն ու սուգը։ Իր գործունեայ, ճարտար, հնարագէտ պշրասիրութիւնը որով ամբողջ կեանքին մէջ յաղթանակած էր Պէոթէնին համար, կ'անդամալուծուէր այն սեւ համազգեստէն որ կը ըստորագծէր իր տժգունութիւնն ու դիմագծերուն այլայլումն, ինչպէս որ իր ազկան թարմութիւնն ի վեր կը հանէր։ Հեռու էր այն ատենն՝ որ սակայն այնչափ մօտ էր՝ երբ Անէթ նոր եկած էր Բարիզ, եւ երբ հպարտութեամբ կը փընտռէր արդուզարդի նմանութիւն մը որ այն ժամանակ նպաստաւոր էր իրեն։ Հիմայ կատաղի փափաք մը կը զգար մարմնոյն վրայէն քաշելու հանելու այդ մահու զգեստներն որք զինքը կը կը տգեղցնէին ու կը չարչարէին։

Եթէ իր տրամադրութեան տակ ունենար զարդասրութեան բոլոր հնարքներն, եթէ կարենար ընտրել ու գործածել փափկերանգ կերպասներ, որք իր մորթին գոյնին հետ ներդաշնակութիւն կազմէին, որք իր օրհասական հրապոյրին արուեստական զօրութիւն մը տային, այնչափ աղդեցիկ օրշափ իր աղջկան անկենդան շնորհն, անշուշտ ինքն աւելի գրաւիչ պիտի ըլլար նորէն։

Գերազանցապէս գիտէր թէ ի՛նչ ազդեցութիւն կ'ընեն գիշերուան տենդագրգիռ արդուզարդերն ու առաւօտեան հեշտական թոյլ արդուզարդերն, և բարեկամներու հետ կերուած նախաճաշին յատուկ խռովիչ տան հագուստն որ կնոջ վրայ կը թողու մինչեւ կէս օր՝ իր քունէն երեւելուն տեսակ մը համը, նիւթական ու տաք տպաւորութիւնն անկողնոյն ու հոտաւէտ սենեկային։

Բայց ի՞նչ կրնար փորձել այդ գերեզմանային շրջազգեստով, այդ թխապարի հագուստով, որ ամբողջ տարի մը պիտի զինքը ծածկէր։ Տարի՛ մը։ Այդ սեւերուն մէջ տարի՛ մը բանտարկուած պիտի մնար, անգործ և պարտեալ։ Տարի՛ մը պիտի զգար իր օրէ օր, ժամէ ժամ, վայրկենէ վայրկեան ծերանալն այդ սեւ շղարշէ պատեանին մէջ։ Ի՞նչ վիճակի պիտի հասնէր մէկ տարուան մէջ եթէ իր խեղճ հիւանդ մարմինն այդպէս չարուանակէր աւրուիլ հոգւոյն անձկութիւններէն։

Այս գաղափարներն իրմէ չէին բաժնուեր։ կ'ապականէին ինչ որ ճաշակած էր, ցաւի կը փոխէին ինչ որ ուրախութիւն եղած էր իրեն համար, անեղծ հաճոյք մը, գոհութիւն մը կամ զուարթութիւն մը չէին թողուր իրեն։ Անդադար մղեցին պէտք մը կը զգար զինքը ճղմող այդ տառապանքի բեռը թօթուելու, որովհետեւ առանց այդ լկիչ սեւեռամտածման դեռ շատ երջանիկ կրնար ըլլալ, աշխոյժ ու առողջ։ Եռանդուն ու թարմ կը զգար իր հոգին, սիրտը միշտ մատաղ, աւիւնն ուներ տարիք նոր սկսող էակի մը, երջանկութեան անյագ ախորժակ մը, առաջուրնէ աւելի սատակի, և սիրելու լափիչ պէտք մը։

Եւ ահա բոլոր լաւ բաները, քաղցր, հեշտաւէտ, բանաստեղծական բաներն, որք կեանքը կը գեղեցկացնեն ու զայն սիրել կուտան, իրմէ կը հեռանային, որովհետեւ ծերացած էր։ Ալ լմնցած էր։ Եւ սակայն դեռ կը գտնէր իր մէջ մատաղ ազկան խանդաղատանքներն ու հանկատարդ կնոջ իր բարգաղ հոգեսպացքներն։ Իր մէ՛ն միայն ծերացած էր, իր ողորմելի մորթն, ոսկորներու այդ կերպասն, որ կամաց կամաց գունաթափած ու մաշած էր ինչպէս չուխան կարասի մը վայտին վրայ։ Այս անկման սեւեռամտածումն իրեն փակած, գրեթէ ֆիզիքական տանջանք մը եղած էր։ Այդ հաստատուն գաղափարը վերնամաշիկ զգայութեան մը ծնունդ տուած էր, ծերանալու զգայութեան, որ յարատեւ ու զգալի էր ինչպէս ցուրտինն ու տաքինը։ Արդարև կը թուէր իրեն զգալ, անորոշ մարմնի մը պէս, ճակտին վրայ խորշումներու յամր ընթացքն, այտերուն ու լանջքին հիւսուածքին տկարացումն, և բազմապատկումն այն անհամար պզտիկ գիծերուն որք յոգնած մարթը կը ճմրթկէին։ Լափիչ ախտ մը բռնուած էակի մը պէս զոր անվերջ էռք մը կը ստիպէ քերուելու, արագասահ ժամանակին այս գարշելի ուռմանը աշխատութեան զգացումն ու սարսափն իր հոգւոյն մէջ մտցուցին հայելիներու մէջոցաւ այդ բանն հաստատելու անդիմադրելի պէտքն։ Հայելիները զինքը կը կոչէին, կը քաշէին, կը բռնադատէին իրենց մօտ գալու, աչքերը սեւեռած տեսնելու նորէն տեսնելու, անդադար նշմարելու մատովը տուգելու՝ կարծես աւելի ապահով ըլլալու համար, տարիներու անջնջելի մաշումն։ Նախ սկսաւ այդ մտածումն ուռնեալ ամեն անգամ որ իր տունը կամ ուրիշ տեղ մը զարհուրելի բիւրեղին յկեալ մակերեսին թիր կը տեսնէր։ Մայթերուն վրայ կանգ կ'ուներ խանութներուն առջեւի (devanture) մէջ ինքզինքը դիտելու համար, որպէս թէ ձեռք մը զինքը կեղծեր այն ապակիի կը-տորներուն առջեւ որով խանութպաններն իրենց կրպակին ճակատը կը զարդարեն։ Հուսկ ապա հիւանդութեան, այսահարութեան պէս բան մը եղաւ։ Գրպանը կը կրէր փղոսկրէ փոքրիկ բրնձափոչոյ տուփ մը, ընկոյզի մեծութեամբ, որուն ներքին կափարիչն անչնչարելի հայելի մը կը պարունակէր, և յաճախ, քալած ատեն, ձեռքին մէջ բաց կը բռնէր զայն և աչքերուն կը մօտեցնէր։

Երբ կը նստէր կարդալու կամ գրելու համար օթոցապատ սալօնին մէջ, իր միտքը, վայրկեան մը այդ նոր աշխատութեամբ զբաղած, նորէն իր սեւեռամտածման կը դառնար։ Կը մաքառէր, կը ջանար ուրիշ բան մտածել, ուրիշ զաղափարներ ունենալ, աշխատութիւնը շարունակել։ Ի զո՛ւր։ տենչանքին խայթուածքը կը լկէր զայն, և խլոյն գիրքը կամ գրիչը թողով, անդիմադրելի շարժումով մը ձեռքը կ'երկնցնէր դէպ ի հին արծաթէ կլոով պզտիկ հայելին որ գրասեղանին վրայ դրուած էր։ Հաւկիթաձեւ ու դրօշակ չրջանակին մէջ իր ամբողջ դէմքն կը պարփակուէր ինչպէս հին պատկեր մը, ինչպէս անցեալ դարէն մոռցուած կենդանագիր մը, ինչպէս ժամանակաւ թարմ եղած քաղաքեալ մը զոր արեւը մղտացուցած էր։

(Շարունակելի)

քանի մը անգլիական զրահաւորներ, իրենց քրոջ՝ Մէնէլիկին՝ ծովու վրայ երեւումը զառաջինն ողջուներու դիտմամբ։ Այս բարեբաստիկ դէպք հետեւեալ օրը տեղի ունեցաւ։ Վենեակոյ աթքեպիսկոպոս Ակոսդինի կարդինալ օրհնեց նոր զրահաւորն, և հին վենեակեան սովորոյթի մը համեմատ, Թագուհին նաւուն առաջէն կախեց ոսկի օղակ մը կապոյտ ժապաւէնով և հրամայեց որ շղթայք արձակուին։ Հոսքինս ծովակալը վրանի մը մէջ թագաւորին և թագուհւոյն հետ կը դիտէր այս տեսարան։ Անգլիացի շատ մը սպայք արդէն մտած էին Սէնէլիին մէջ, որոյ կամրջակին վրայէն եռանդագին հոսրջաներ սկսան արձակել, երբ ամէն կապեր քակուելով վիթխարի զրահաւորը վեհաշուք գնացքով մը սկսաւ իջնել ի ծով։ Երբ ծայրը ջուրին դպաւ, բերդերէն և անգլիական ու իտալական մարտանաւերէն թնդանօթաց ահռելի որոտում մ'էր փրթաւ՝ ականջները խլացնելու աստիճան։ Նուագարանք սկըսան անմիջապէս, նախ իտալական և ապա անգլիական ազգային երգն հնչեցնելով։ Վենեակոյ և այլ քաղաքաց իտալեան լրագրութիւնն եւս իւր արձակ և ոտանաւոր ներբողականներով ողջունեց օրուան կրկին դէպքն, և երեկոյին փառաւոր սեղան մը արժանապէս փակեց իտալեան նաւային տարեդարձութեանց այս նշանաւոր օրը։

—Սէնէլիային շինութիւնը վեց տարի տեւեց, և ամբողջ ծախքն եղաւ 25 միլիոն ֆր։ 1888 հոկտեմբերին ի Նափոլի Վիլհելմ կայսեր ներկայութեամբ ի ծով իջած Ռէ Ռ-մպերիօ զրահաւորին չափ է։ Քանի մը մէթր կարճ է Սբ-պենիօ զրահաւորէն, որ աշխարհիս մեծագոյն մարտանաւը կը նկատուի այժմ, և 1890 ին ի Սիդեյա ի Լուր իջաւ։ Այս երեք հսկայներէ զատ, իտալեան նաւատորմն ունի նաեւ եօթն ուրիշ ահագին զրահաւորներ, Տանդոլօ, Տանդոլօ, Իպրէա, Լէփանդէ, Լաբրէա, Տրէա և Մոլնէնի։ Հաւակ պողպատեայ շինուած այս հզօր նաւատորմ, հսկայ թնդանօթովք սպառազինեալ, օր մը գուցէ սարսափեցնէ Իտալիոյ թշնամիներն։—Եւ այժմ սա գիտենք թէ իւր ահագին ծախքերով կը սարսափեցնէ Իտալիոյ ելմտական նախարարը։

* * *

Պարսիկ կառավարութիւնը Սբ Ուիլիամ Հուսդի յանձնեց 78,000 ֆր։ի գումարն, որ անգլիացի իրաւարարին վճռոյն համեմատ, պիտի յանձնուի իտալացի վաճառական Պ. Քոնսոնիոյի, Շահին կառավարութեան հետ ունեցած դատին արդեամբ։ զի անգ. դեսպանն որոշած էր թէ իտալացի վաճառականն այս փոխարինութեան իրաւունք ունի իւր շահագործութեան վերջ դրուելուն առթիւ։ Սբ Ո։ Հուսդ այդ գումարն յանձնեց իտալեան կառավարութեան՝ յիշեալ վաճառականին տրուելու համար։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն։ Ս։ Պարիրաբ Հայրն ակից առաջ յատուկ գրով մը շնորհաւորելով կաթողիկոսական Տեղակալ Ամեն։ Երեմիա Սրբազանի պաշտօնը, յոյս յայտնած էր թէ Ն։ Սրբազնութիւն Մայր Աթոռոյ գործոց բարւոք տեսչութեան հոգածու ըլլալով, չատ դժուար չպիտի ընէ Ամենայն Հայոց Հայրապետին բացակայութիւնը։

Արդ, Տ։ Երեմիա Սրբազան ի պատասխանի կոնդակաւ մը շնորհակալութիւն յայտնած է առ Ամեն։ Ս։ Պարիրաբ Հայրն, խոստանալով որ ամեն ջանք ի գործ պիտի դնէ Մայր Աթոռոյ գործոց բարւոք տեսչութեան համար և այլն։

Դպրեվանուց Խնամակալութիւնն չորեքշաբթի առաւօտ ինիստ գումարեցաւ Զալաթիոյ խորհրդարանը, նախագահութեամբ Ամեն։ Ս։ Պարիրաբ Հօր և ներկայութեամբ բովանդակ անդամոց։ Ներկայ էր նաեւ Գեր։ Օրմանեան Սրբազան, վերատեսուչ Դպրեվանուց, որ եւ միանգամայն անդամ է Խնամակալութեան։ Բացակայ էր միայն Պատրիկ էֆ։ Կիւլէնկեան։

Գեր։ Օրմանեան տեղեկութիւն տուաւ տարեկան ուսմանց վրայ, ներկայեց քննութեանց ցուցակը, և բացատրեց վանական և վարժարանական կացութիւնը։ Քննութիւնները պիտի սկսին յուլիս 1 ին և պիտի շարունակեն մինչեւ օգոստ։ 3։ Խնամակալութեան անդամներէն ոմանք խոստացան ներկայ լինել քննութեանց։

Աչակերտաց թիւն նկատմամբ որոշուեցաւ այժմեան 32 թիւը հասցնել մինչեւ 40, տեղւոյ և դասընաց պահանջները ի նկատի ունենալով։

Ճարտարապետ Գրիգոր էֆ։ Մելիքսեթեան, որ նախընթաց օր Արմաշէ դարձած էր, տեղեկութիւն տուաւ եկեղեցւոյ գմբէթին և տանեաց վիճակին վրայ, որոյ ապահովութեան համար կարեւոր նորոգութիւնք կը կատարուին ի ժամուս։

Նորաշէն հիւրանոցը բոլորովին աւարտելու մօտ է, և վերջին պէտքերը պիտի ղրկուին Խնամակալութենէն։

Գեր։ Օրմանեան Սրբազան այսօր կը մեկնի իւր պաշտօնատեղին։

Պատուոյ Խորէնեան վարժարանի Սբ-նամակալութիւնն կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ երկսեռ ուսանողաց տարեկան հարցաքննութիւնք տեղի պիտի ունենան յառաջիկայ յուլիս 1 էն մինչեւ 8, ամեն օր, առաւօտեան ժամ 1½ էն մինչեւ երեկոյեան 9, միջօրէին մէկ ու կէս ժամ դադարաւ։

Խնամակալութիւնն հրաւէր կը կարդայառ կրթասէր ազգային՝ որ բարեհաճին իւրեանց ներկայութեամբ պատուել յիշեալ վարժարանն և քաջալերել երկսեռ ուսանողութիւնը։

Գեղագրութիւնք, զարդագրութիւնք, գծագրութիւնք և ձեռագործք ի տես գրուած են։

ՇԱԲԱԹՕՐԵՈՑ «ԱՐԵՒԵԼՔ»

Աչեռեցի վաղուան համարը, բաց ի իւր սովորական նիւթերէն, կը պարունակէ նաև հետեւեալ յօդուածներ։

ԳՐԱԴԱՏԱԿԱՆ—ԱՂՋԿԱՆ ՄԸ ՍԻՐՏԸ (գրեց Օր։ Ալիս) ՅԱՆԹԱՋԻՕ

ՀԻՆԳ ՀԱՐԻՒՐԵԱԿ ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԲԱՌԵՐՈՒ։ ՄԿՐՏԻՉ ՎՐԴ։ ԱՂԱՒՆՈՒՆԻ

ԿԱՊԻԿՆԵՐՈՒ ԼԵԶՈՒՆ (Թաէն Թարգմ։)

ՆԱԽԱՆՁՈՒՆ ՁՈՒՇԵՐ (բանաստեղծութիւն) Ց։ ԽՆԴԻՐԵԱՆ

ՅՈՒՇԵՐ ԵՒ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ (հաւաքածոյ գեղեցիկ խօսքերու) Տ։ Զ։

ԿՏԱԿԱՑԻՆ ԽՆԴԻՐ ՄԸ (Նամակ վաղարշապատէ)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ (Նկարագրութիւն այս աւուր նստին)

ՁԵՄԱՐԻՏ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ։ Ա։ ՏԻՄԱՌՈԴԻ։

ԱՆԳԼԻԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏՈՒԱՆՆԵՐ

Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Թնդանօթարանի արհեստական նախնական դուռնդերուն Միրզիվա Ահմէտ փաշայի։

Զորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ ցամաքային երկրաչափական վարժարանին ներքին սպայ հաղարապետ Մէհմէտ Բաքի էֆէնտիի եւ դեր-հաղարապետ Իսմայիլ էֆէնտիի։

Ի ԿԱՅՍ։ ՊԱԼԱՏ

Սպարապետ Բարձր։ Ալի Սաիպ փաշա երէկ առաւօտ կայս։ պալատ գնաց եւ Վեհ։ Սուլթանի հրամաններն ստանալով իւր պաշտօնատեղին դարձաւ։

Ի Բ։ ԴՈՒՌՆ

Բարձր։ Մեծ-Եպարքոսն եւ Արտաքին գործոց Վսեմ։ նախարարն երէկ պահ մը խորհրդակցեցան ինչ ինչ կարեւոր խնդրոց վրայ։

—Ամերիկեան դեսպանատան գործակատարն երէկ Բ։ Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր։ Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Վսեմ։ նախարարին հետ։

ՀԱՆԴԷՍ ՄՐՑԱՆԱԿԱԲԱՇԽՈՒԹԵԱՆ ՍՈՒԼԹԱՆԻՔԻ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ

Սուլթանիէ վարժարանին մրցանակաբաշխութեան եւ շրջանաւարտից վկայականաց բաշխման հանդէսն երէկ տեղի ունեցաւ նոյն վարժարանին մէջ։

Վարժարանի պարտիզին արտաքին ու ներքին մասերը զարդարուած էին օսմ։ դրօշակներով եւ մրցանակաբաշխութեան յատկացեալ վայրն ալ ծանրագին կերպասներով զարդարուած և ճակատը գրուած էր կայս։ Թուղրան և «Բարիշահըմ չօք եաշա» գեղագիր վերտառութիւն մը։

Ժամ 5 ին ժամանեցին Բարձր։ Մեծ-Եպարքոսը, Կրթական Վսեմ։ նախարարն եւ քիչ յետոյ կայս։ պալատան առաջին քարտուղար Սիրէյա փաշա, որ վարժարանին պաշտօնէութեան, ուսուցչաց եւ աշակերտաց հաղորդեց Վեհ։ Սուլթանի կայսերական բարեւները։

Հանդէսն սկսաւ ժամ 5½ին։ Նախ և առաջ զինուորական նուագածուածքմբ մը, որ յատկապէս գրկուած էր, Համիտիէ քալերգը նուագեց և ներկայք յոտնկայս ունկնդրելով, երկոյս «Բարիշահըմ չօք եաշա» գոչեցին, յետ որոյ վարժարանի տնօրէն Իսմայիլ պէյ կարգաց վարժարանին տարեկան տեղեկագիրն, որուն յաջորդեց մրցանակաց բաշխումը։ Իւրաքանչիւր աշակերտ տնօրէնին ձեռքէն կընդունէր մրցանակն և երբ աշակերտի մը մրցանակները թուելով տունը կբերկնուէր, ներկայք կը ծափահարէին։ Նուագածուաց խումբն եւս կը նուագէր իւրաքանչիւր դասի մրցանակաց բաշխումն աւարտելուն։ Յաւարտ մրցանակաց բաշխման, Կրթական նախարար Վսեմ։ Մուհիպ փաշա բանախօսութիւն մը ընելով, նախ և առաջ գովեց վարժարանին յառաջադէմ վիճակն և շնորհակալութիւն յայտնեց պաշտօնէից ու ուսուցչաց։ Ն։ Վսեմութիւն ըսաւ թէ ուրիշ խառն վարժարանաց պէս, Սուլթանիէ վարժարանին մէջ եւս կայս։ ամեն կարգի հպատակաց տղաքներն ի միասին եւ ամենայն հաւասարութեամբ կը դաստիարակուին, թէ փոքառութեամբ հաստատուած է որ ասկից աղէկ միջոց մը չկրնար ըլլալ զանազան ցեղերու մէջ պահպանելու համերաշխութիւնն ու միութիւնը ձեռք բերելու համար եւ թէ ասոր լաւ արդիւնքը կը տեսնուի օսմանեան երկիրներու մէջ։ Վսեմ։ Նախարարն յարեց թէ մայրաքաղաքիս ու Թուրքիոյ այլ եւ այլ մասերուն մէջ բացուած այդ կարգի խառն վարժարանաց թիւը քառասունի չափ է եւ թէ որոշուած է այդ թիւը իննսունի բարձրացնել։ Վսեմ։ Միւնիֆ փաշա թուելով նաեւ գիշերօթիկ ու ցերեկեայ երկսեռ վարժարաններն, որոց թիւն երթալով կ'աւելնայ ինչպէս նաեւ խուլ-համրերու ու կոյրերու վարժարաններն, եւ յայտարարելով նաեւ որ այս յառաջդիմութիւնք ձեռք բերուած են շնորհիւ Վեհ։ Սուլթանի լուսամիտ ու յառաջդիմասէր ոգւոյն, իւր խօսքն աւարտեց ՀՐմ բարեմաղթութիւններ ընելով վասն կենաց և բարօրութեան Ն։ Վեհափառութեան։

Այս բանախօսութեամբ հանդէսը փակուեցաւ ժամ 7ին։ Բոլոր ներկայք պատուասիրուեցան պաղպաղակներով և զովարար ըմպելիներով։

Հանդէսին ներկայ էին նաեւ թագապետութեան Զ։ շրջանակին տնօրէն Մաճիտ պէյ, Հաշուակալութեան Դիւանին նախագահ Զիւհտի պէյ, Սուրբի Հիւմայունի նախորդ Իմին Ալի Բէյմի փաշա, Ներքին ապրանաց մաքսատան տնօրէն Իզզէթ պէյ, առեւտրական առաջին դատարանին նախագահ Իզզէթ պէյ, զինուորական բժշկի մեր Ալի փաշա, Լէֆթեր փաշա ու Սբիրաբի փաշա, Թագաւորութեան Մէճլուսի Էմրուլլահ էֆէնտի եւ հազարէ աւելի երկսեռ հանդիսականաց բազմութիւնը։ Մրցանակաբաշխութեան հանդէսէն յետոյ ներկայք այցելեցին վարժարանին սրահներն, ուր ի տես դրուած էին նկարք, գեղագրութիւնք եւ աշակերտաց կողմէ պատրաստուած այլ և այլ ձեռագործներ։

Սուլթանիէ վարժարանին այս տարուան շրջանաւարտից թիւն է տասն և մէկ, որք են Նամիք էֆէնտի, Միւնիր էֆէնտի, Իզզէթ էֆէնտի, Մահմուտ էֆէնտի, Ֆաիզ էֆէնտի, Նազիֆ էֆ։ Շեվքէդ էֆէնտի, Իպրահիմ էֆէնտի, Ֆեհմի էֆէնտի, Վէյսի էֆէնտի եւ Յակոբ էֆէնտի Օրբելեան։

Առնցմէ ամենէն աւելի մրցանակաց արժանացած է Նամիք էֆէնտի, որ առաջին հանդիսացած եւ տասն և մէկ անգամ մրցանակ ստացած է։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հեռագրական տեղեկութեանց համաձայն, յունիս 25 ի երեքշաբթի օրուան ժամ 10 էն մինչեւ յաջորդ օրուան ժամ 10 Հալէպ քաղաքին մէջ հնոտախտի դէպք չէ պատահած եւ առաջուան բռնուածներէն երկու հոգի մեռած են։ Նոյն օրը Անտիոքի մէջ երկու եւ Հարիմի մէջ ալ երկու հոգի մեռած են հնոտախտէ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Երմատական նախարար Նազիֆ պէյ երէկ նոյն պաշտօնատունն հրաւիրեց Բէժիի տնօրէն Պ։ Օպուանսն, և բացատրութիւններ առաւ Բէժիի գործառնութեանց մասին։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՎԵՐԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Օսմանեան կառավարութեան մաքսատրոց տարեկան հասոյթը, կըսէ Սապահ, միջին հաշուով երկուքուկէս միլիոն ոսկւոյ կը հասնի։ Այս գումարին վրայ, կը յաբէ նոյն թերթը, մէկ ու կէս միլիոն ոսկւոյ յաւելում մը պիտի ըլլայ եթէ գործադրուին մաքսային նոր սակագինք և կառուցուելու վրայ եղող մթերանոցներու շինութիւնք աւարտին։ Այս պարագային հաստատուած է մաքսատան վիճակագրոց քննութենէն։ Մաքսային վերատեսուչ Հասան Ֆէհմի փաշայի ըրած ջանքերուն եւ ձեռք առած միջոցներուն շնորհիւ թէ՛ ցամաքի և թէ՛ ծովու վրայ մաքսախոյսութեան առաջքը վերջնապէս պիտի առնուի, որով այդ կողմէն եւս մէկ միլիոն ոսկւոյ հասոյթի առաւելութիւն մը ձեռք պիտի ձգուի եւ այսպէս հաստատապէս կը յուսացուի թէ մաքսային տարեկան հասոյթք ի մօտոյ հինգ միլիոն ոսկւոյ պիտի հասնին։

ՈՐԹԱԼՈՒԽ

Ցայսանի է թէ մայրաքաղաքիս երկրագործական քննիչ Երուանդ Աղաթօն էֆէնտի Թարապիոյ այդիները քննած էր և իր տեղեկագիրը մատուցած էր առ որ անկ է։ Աղաթօն էֆէնտի հաստատած է թէ լիսուն արտաւար տարածութեան վրայ որթատունկեր միջատներով վարակուած են։ Նշմարած է որ բոլոր որթատունկերն որթալուեֆներէ ՀԼատուած են, բաց ի Իշպէլ կամ Ինգ։ էրդիմ կոչուած տեսակէն։ Այս վերջինը քառասուն տարի առաջ Պ։ Լարիէռի ձեռօք Ամերիկայէն բերուած է։

Առեւտրական եւ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութիւնը երէկ առաջարկեց Թագաւորական Գրադարանի որ իւր պաշտօնեաներն Աղաթոն էֆէնտիի տրամադրութեան ներքեւ դնէ, քննելու համար Վասիֆի երկու եզերաց այգիները։

—

ԳԱԼՖԱՍ-ԳՈԼՈՒԵԱՆ ԴԱՏԸ

Յառաջիկայ շաբաթ օր Թիճարէթի առաջին դատարանին առջեւ պիտի տեսնուի փաստաբան Աւետիս էֆ։ Գոլոլեանի կողմէ ռուսահպատակ Պ։ Քոնսթանթէն Գալֆասի դէմ բացուած դատն, որով առաջինը ինն հազար ոսկի փաստաբանական վարձք կը պահանջէ երկրորդէն։ Գոլոլեան էֆ։ ինք անձամբ պիտի պաշտպանէ իր դատն, իսկ Պ։ Գալֆաս իրեն փաստաբան կարգած է զՊ։ Ռոսոլաթօ։ Այս դատին վրայ, որ մասնաւոր շահեկանութիւն մը ունի փաստաբանաց համար, հետեւեալ ծանօթութիւնները կը հրատարակէ Մէնդէս։

Պ։ Քոնսթանթէն Գալֆաս երեսուն տարիէ հետէ պահանջք մը ունէր օսմ։ կայս։ կառավարութենէն և իր շահուց պաշտպանութիւնն յանձնած էր Գոլոլեան Աւետիս էֆէնտիին։ Սակայն օսմ։ և ռուս կառավարութեանց միջեւ հաւասարութեամբ մը գործը տարբեր շրջանակի մէջ մտաւ և իրաւարարութեան յանձնուեցաւ։ Իրաւարարն էր կ։ Պոլսոյ հոյանտական հանդուցեալ դեսպան Պառոն տ'Իթէրսըն որ խնդիրը մանրախոյզ կերպով քննելէ յետոյ որոշեց որ Պ։ Գալֆասի ստանալիք գումարն է 50 հազար ոսկի, որ տոկոսով հանդերձ կը հասնէր 144 հազարի։

Զանազան պարագայից բերմամբ գործս երկար կըլլայ թուել, գործն ակնկալեալ լուծումը չստացաւ և նոր երեւոյթ մը առաւ Վերջապէս նոր համաձայնութիւն մը գոյացաւ, որուն զօրութեամբ 144 հազար ոսկին իջուցուեցաւ 34,500 ոսկւոյ։ Այս գումար վճարուեցաւ Պ։ Գալֆասի։ Այժմ Գոլոլեան Աւետիս էֆէնտիի 9000 ոսկւոյ պահանջումն, իբր փաստաբանական վարձ, հիմնեալ է սոյն գործին նախնական վիճակին մէջ կնքեալ պայմանագրոյն վրայ։

—

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կ։ Պոլսոյ Թրամուէյից ընկերութիւնը մեծաշնորհ ստացած պահուն, պայմանագրած էր Պոլսոյ մէջ երկու գիծեր հաստատել, որոց մին Իմին Եօնիւէն մինչև Էյոյա՝ պարտաւորիչ և միւսն Սուլթան Պէյազիտէն մինչև Էմրինէ Գարու՝ ըստ կամս։ Ընկերութիւնն այն ատեն Քաղաքապետութեան սնուցիչն երկու հազար ոսկի յանձնած էր իբրեւ ապահովութեան գումար։ Այն ատեն այդ երկու գիծերը շինելու համար շէնքեր և գետիններ գնել պէտք էր, որուն համար 200,000 ոսկւոյ ծախք մը ընել հարկ էր և ընկերութիւնը չհամարձակելով այնչափ խոշոր գումար մը վճարել, իւր տուած ապահովութեան գումարը կառավարութեան թողած և իւր այդ յանձնառութիւն բնականաբար ջնջուած էր։

Արդ, Քաղաքապետ Վսեմ։ Բրսվան փաշա, Նկատողութեան առնելով այդ խնդիրը, բանակցութեան սկսած է Թրամուէյի ընկերութեան հետ, յայտարարելով միանգամայն որ ընկերութեան դիւրութիւնք պիտի ընծայուին՝ շէնքերու և գետիններու գնման մասին։ Կրսուի թէ ընկերութիւնն ի մտոյ պիտի սկսի այդ երկու գծերու շինութեանց։ Սուլթան Պէյազիտէն Էտիրնէ Քարու շինուելիք գիծը մինչեւ Սէրասքանէ Պաշը երկարելուն, կամ Ֆաթիհ մզկիթի բակէն և կամ Տէվէ Խանին առջեւէն պիտի անցնի։

—

ՀԵԼԼԷՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ

Հելլէնական դեսպան Պ։ Մաւրոքորտաթօ յառաջիկայ երկուշաբթի Աթէնք կ'ուղեւորի տեսնելու արձակուրդով։

—

ԱՂՏԻՒՐԻԷՋԱԳԻ ԴԱՏԸ

Երէկ Սկիւտարու պատժական ատեանին առջեւ տեղի ունեցաւ Սիւլէյմանկէլի Թահիր պէյի և կատակերգակ Ապտիւրրէզագ էֆէնտիի միջեւ ծագած դատ մը։ Դատախազն էր Թահիր պէյ, որ արդարութիւն կը պահանջէր, յայտարարելով որ Ապտիւրրէզագ իրիկուն մը ի Գատրքէոյ Եօղուրտքը Զէյմէսի զինքը գանակոծած եւ անպատուաբեր խօսքեր ըրած էր իրեն։

Ապտիւրրէզագ հարցաքննուելով ըսաւ որ Թահիր պէյը գանակոծած չէր այլ լեզուական կռիւ մը եղած էր իրենց մէջ, թէ Թահիր պէյ իրեն թատրոնին դէմ յօղուածներ գրած էր այլ եւ այլ եղանակաւ և թէ այդ մասին բացատրութիւն մը ուզելու համար նոյն իրիկունը Թահիր պէյի մօտեցած եւ այսպէս կռիւն սկսած էր։ Դատարանը հարկ տեսաւ վկայները լսել, որոցմէ Արամ էֆէնտի, որդի սմանեան խումբին թատերապետ Մանկեան էֆէնտիի, կոչուեցաւ։ Ապտիւրրէզագ ըսաւ թէ Արամ էֆ։ի վկայութիւնը չընդունիր որովհետեւ Արամ էֆէնտի՝ Մանկեան էֆէնտիի որդին էր և Մանկեան էֆէնտիի ալ իրեն (Ապտիւրրէզագի) մրցակիցը։ Ապտիւրրէզագ յարեց նաեւ որ եթէ ինք իւր խաղերը դադրեցնէր և կամ եթէ այս դատը կորնչցնէր, Թահիր պէյ 45 ոսկի պիտի ստանար, որուն տասը ոսկին կանխիկ առած և մնացեալն ալ վճիռը տրուելէն յետոյ պիտի ստանար։ Ապտիւրրէզագի փաստաբան Իզզէթ պէյ ևս ըսաւ թէ այդ հրատարակութիւնք Մանկեան էֆէնտիի թելադրութեամբ եղած էին։ Դատարանը նկատողութեան չառնելով այդ առարկութիւնները, լսեց Արամ էֆէնտիի ինչպէս նաեւ այլոց վկայութիւններն։ Թահիր պէյ այս դատին անձամբ ներկայ գտնուած չէլլալով, դատին շարունակութիւնն ինչպէս նաեւ որոշումը յետաձեցաւ ուրիշ օրուան։

—

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ԱՏԵԱՆ

Վճռաբեկ ատեանը ջնջած էր Եղեռնադատ ատենի այն վճիռն որ մահուան կը դատապարտէր Ղալիպ անուն շարագործը՝ աւազակութիւն ըրած և էրէնքէոյցի Մէհմէտ անուն հովիւ մը սպանած ըլլալուն համար։ Եղեռնադատ ատեանը նախընթաց օր վերստին զրաղելով այս դատով, վերահաստատեց իւր նախորդ վճիռը։

—Եղեռնադատ ատեանը երեք տարուան շրջանակով աշխատութեան դատապարտեց Կիւրինցի Յովսէփ անուն մարդ մը, սպասաւոր գայմագամ Էօմէր պէյի։ Յովսէփ Էօմէր պէյի Էնկիւրիէն ատ գալուն նորա ծառայութեան մէջ մնած եւ մէկ քանի օր մնալով ճամբուելէ յետոյ, կրկին անգամ այդ տունը գալնացած եւ ախոռէն մէկ քանի կտոր կարասիներ գողցած էր։

Ցամաքային երկրաչափական վարժարանին աշակերտաց կողմէ պատրաստուեալ նկարներ և այլն մատուցուած են Վեհ։ Սուլթանին, որ իւր գոհունակութիւնը յայտնելով գեղարուեստից շքեղաբրամներ շնորհած է զայնս պատրաստող աշակերտաց։

—Քաղաքապետութեան եւ Տէրքոսեան ջրի ընկերութեան միջեւ բանակցութիւնք կը կատարուին որպէս զի Ա։ Դ։ եւ Զ։ շրջանակներու մէջ գտնուած մէկ քանի մեծ փողոցներ եւս ջրուին։

—Ոնտիկանութեան նախարարութիւնը տեղեկանալով որ Սկիւտարի մէջ գողերու ընկերութիւն մը կայ, յատուկ պաշտօնեայներ ղրկել տալով, ձերբակալել տուած է այդ ընկերութիւնը կազմող անձերը։ Կատարուած քննութեամբ հաստատուած է որ ժամանակէ մը ի վեր Սկիւտարի մէջ թէ՛ եկեղեցիներէ եւ թէ տուներէ կատարուած գողութեանց հեղինակներն այդ անձինք են։

—Ռուսական դեսպանատան երկրորդ թարգման Պ։ Մաքսիմոֆ երէկ Ռուսիա ուղեւորեցաւ։

—Թուրք լրագիրք ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրեն կամուրջին վրայ թափառող մուրացիներու խումբին վրայ։

—Նախընթաց օր զինուոր մը Պոլսոյ Պիթրազարի մէջ մունետիկի մը ձեռքէն արծաթ չղթայով ժամացոյց մը գողցեր է հարիւր ասան և հինգ դրուշի։ Զինուորը ժամացոյցն ու չղթայն յետոյ ցոյց տուեր է ժամագործի մը, որ ըսեր է թէ ժամացոյցն ու չղթայն հապիւ տասն և հինգ դրուշ կարժեն, որովհետեւ ժամացոյցին մեքենային մէկ քանի մասերը պակաս են և չղթայն ալ դեղին թելէ շինուած և արծաթազօծուած է։ Զինուորը ոստիկանութեան դիմելով ձերբակալել տուած է այդ մունետիկն, որ հարցաքննութեան ենթարկուած է։

ՀԵՌԱԳՐԱԳԻՐՔ ԼՈՒՐԵՐ

Կ։ ՊՈԼՍՈՅ ԳՐԱԳԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍՕՐՎԱՆ

ՅՈՒԼԻՍ 9 ԹՈՒԱԿԱՆԱԻ

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

Անգլիոյ Պանքային երէկ հրատարակեալ շաբաթական հաշուեկշիռն հետեւեալ տարբերութիւնները կը ցուցնէ, բաղդատմամբ նախորդ շաբթուն։

Պատրաստ մետաղադրամէն պակսած է մէկ միլիոն 19½ հազար անգլ։ ոսկի։

Պանքնոտներու պահեստէն պակսած է մէկ միլիոն 45 հազար ոսկի։

Գանձելի փոխանակագրաց և այլ առեւտրական թղթոց մթերքէն պակսած է մէկ միլիոն 448 հազար ոսկի։

Հետեւապէս, Անգլիոյ Պանքային գիրքը վերջին եօթնեկին մէջ աննպատ փոփոխում մը կրած է, քանի որ իւր պահեստք այժմ այնպէս կը համեմատին իւր յանձնառութեանց ինչպէս 40¼ կը համեմատի առ հարիւր։ Անցեալ շաբթուան համեմատութիւնն էր 43 7/32։

Այս պայմանաց մէջ, Անգլիոյ Պանքային Տնօրէն Խորհուրդն իւր երէկի նոտին մէջ որոշեց 100ին երկուք ու կէս պահել զեղչի սակը։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գերմանիոյ Կայսրն ու Կայսրուհին Լոնտոն հասան։ կայսրանին մէջ ընդունուեցան Կայլեսի իշխանին, Էտինպուրիի դուքսին և գերմանական դեսպան Հաշֆէլտ կոմսին կողմէ։ Կայսրն ու Կայսրուհին առաջնորդուեցան Պըքինկէմի պալատը բոլոր ճամբուն վրայ խռնուող բազմութեան մը ջերմագին ողջակներուն մէջէն։ Ժամն 9ին Կայսրն ու Կայսրուհին Օրերա գացին։ Երաժշտաց խումբը Գերմանական-ազգային երգ երգեց, ներկայք յոտնկայս ունկնդրեցին և բուռն կերպով ծափահարեց Կայսրն, որ խոնարհեցաւ ի նշան շնորհակալութեան։

—Հակափառնելեան մը ընտրուեցաւ ի Քարլով 2200 քուէի առաւելութեամբ Փառնէլեան ընտրելի Պ։ Քէթթլէի դէմ, Պ։ Փառնէլ յայտարարած էր թէ այս ընտրութեան արդիւնքը պիտի ազացուցանէ իւր կուսակցութեան ոյժը։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պաղծանան։ — Զարն հրամայեց կայսերական դիւանատուն մը հաստատել Ֆինլանտայի գործոց համար։

—Կառավարութիւնն հրամայեց երկաթուղեաց որ զեղչեալ սակագիներով ցորեն փոխադրեն այն երկիրներն ուր հունձքերը գէշ լինին։

—Գուսթաֆայի էմիրը Ռուսիա գալու թոյլտուութիւն խնդրած և ստացած լինելով, հակտեմբեր ամսուն Փեթերսպուրկ պիտի գայ բաղմաթիւ հետեւորդներով։ Իւր բացակայութեան միջոցին, ռուս զինուորք բարեկարգութիւնը պիտի պահպանեն ի Պուխարա։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Իտալիոյ Թագաւորն ու Թագուհին այցելեցին անգլիական Պէնչոս-մարտանաւն։ անգլիական մարտանաւք կեցցէներով եւ թնդանօթաց արձակմամբ ողջունեցին։ Յետոյ, հացկերոյթ մը տրուեցաւ, յորում Ուսվէրթ թագաւոր գաւաթ պարպեց Վիքթորիա թագուհւոյն կենաց, և ի բարօրութիւն անգլիացի մեծ ժողովրդեան, հաւատարիմ բարեկամ Իտալիոյ երկանկութեան որպէս դիրաղդութեան մէջ և ի յաջողութիւն անգլիական փառաւոր և զօրեղ նաւատորմին։ Թագաւորը ջերմ վստահութիւն յայտնեց թէ Իտալիոյ և Անգլիոյ միջեւ մտերմական յարաբերութիւնք պիտի շարունակին յապագային որպէս յանցեալումն։—Գիլբերն հացկերոյթ տրուեցաւ պատասխան մէջ ի պատիւ անգլիացի և իտալացի սպայից։

—Պ։ Մալվանո, ընդհ։ քարտուղար արտաքին գործոց նախարարութեան, Պ։ Միրայլիա, ընդհ։ քարտուղար երկրագործական նախարարութեան, Պ։ Սբ Ռինկեր, ընդհ։ քարտուղար առեւտրական նախարարութեան և մաքսային վարչութեան ընդհ։ տնօրէն Պ։ Քասթօրնա բանագնաց անուանեցան Գերմանիոյ, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Զուիցերիոյ հետ առեւտրական դաշնագրոց համար։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Զանզիպարի Վեհապետը, Բուբրը կառաքին բացման ներկայ գտնուելու համար դուրս ելնելով, ձերբը խրտչեցան իրեն ի պատիւ արձակուած թնդանօթի հարուածներէն։ Ն։ Վեհափառութիւն կառքէն վար ցատքեց և վերքեր ստացաւ գլխուն և սրունգներուն վրայ։

—Պրանսայի երեսփոխ Ժողովն ընդունեց օրինագիծն որ կը հաստատէ գործաւորական աշխատութեան պաշտօնարան մը, որուն գլխաւոր ջանքը պիտի լինի ընդունիլ այն ամեն տեղեկութիւններ որք կրնան օգտակար լինել գործաւորաց։

—Յունաստանի գաւառապետ իշխանն ու իշխանուհին Ցիրանքիարդէ Միւնիխս ժամանեցին։ Կայսրանին մէջ նախաճաշեցին եւ մեկնեցան դէպի Պրինտիզի։

—Լրագիրք կ'իմանան թէ Հոլանտիոյ նախարարութիւնն հրաժարեր է։

—Սիւ Լերան իշխանն իւր որդւոյն հետ երէկ Թրիէսթէ գնաց Անդրէա Հէվէր մարտանաւով, զոր իշխանին տրամադրութեան ներքեւ դրած էր Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կառավարութիւնը։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԶԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Զալաթիա 28 Յունիս

ԸՆԹԱՑԵՔ ՓՈՒԱՆԱԿԱԳՐՈՅ	
3 տոկոս [illegible]	108 1/8
3 » Բորճէի »	23 25
Ծանուցեալ Քոնսոլիտ	
Նոր [illegible]	20 10
Բորճայի մէջ	— —
Ղաւառատան տարեկան	20 11
[illegible]	20 10 1/2
3 տոկոսներ Օսմանեան երեկ երեկոյ	79 16
» » ժամ 5ին	79 25
[illegible]	
Փոխառութիւն Սէրի	43 1/2
» »	23 7/8
» »	20 11
[illegible]	
[illegible]	5
[illegible]	8 34
[illegible]	5 32
[illegible]	4 25

ԴԱՏԱԿԱՆ

ՆԱԻԱՎԱՐ ԳԻՐԳՈՐԻ ԴԱՏԸ

ՊԱՇՏՊԱՆՈՂԱԿԱՆ ՃԱՌ

ՍԱՐԳԱՅ ԹԱՐՈՍ ԷՖԷՆԴԻԻ

ԱՐՏԱՍՍԱՆԵԱՆ, ԱՌԱՋԻ ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ԱՏԵՆԻ

ի 22 Յունիսի, Շաբաթ

Ա. ՄԱՍ

(Գրաբար)

Ընդհ. դատախազին՝ իւր դատասացութեան վերջաբանին մէջ արտասանած զարհուրելի օրքան պերճաբան խօսքերուն վրայ տասներկու ամիսներ անցան և այդ խօսքերուն՝ ինձ ազդած տարտարը, նաև պատկառելի դատաբանիդ կողմէ արձակուած տասն և հինգամեայ թիապարտութեան ծանրակշիռ վճռոյն՝ յիս ներգործած սարսուռը չեն անցած դեռ։

Ցեարք դատաւորք, սա հեգ անձն որոյ վրայ կուզուի օրինաց բոլոր խրատութիւնն ի գործ դնել, կրկին նոյն խնդրոյն, նոյն պատճառին, նոյն ոճրին համար Եղեռնադատ Ատենիդ առաջ կը ներկայանայ և, հաւատալով որ իւր դժբախտութեան և եղկելի վիճակին վրայ ինձմէ աւելի պիտի արդարադատիք այս անգամ, դարձեալ ստանձնեցի իւր պաշտպանութիւնը։

Խնդիրը մարդասպանի մը և սպանեալի մը խնդիր լինելով, որպէս կը տեսնուի, սոյն նաւավար Գրիգորն՝ իւր մարդասպան, եւ իւր ամուսնոյն՝ Բէրուզ իւր սպանեալ կը նկատուին. ամբողջ քառորդ դար մը ամուսնական բարեբաստիկ կենցաղ վարելէ և զաւակաց ու թոռանց տէր լինելէ վերջ, այր ու կնոջ միջեւ նոյնքան վտալի վիճակ մը յառաջ եկած լինելն ստուգիւ քստմնելի է. այո՛, վեր ի վերոյ հայեցուածքով մը, սոյն խնդիրն ըսպանութեան սովորական խնդիր մ'է, սակայն, տեսրք, ոյք են խնդրոյն շարժառիթներն և այդ խնդիրն օրպիսի ստիճանաւորութեամբ և ի հարկէ ստիպեալ յանդած է սոյն տխուր հանգոյցին. աւասիկ կէտեր զոր հարկ է յառաջ քան զամենայն լուսաբանել եւ ամենամեծ կարեւորութիւն մը ընծայելով լուսաբանել, զի վաթսուն տարիքը լրացուցած սոյն նաւավար Գրիգորի՝ թէպէտ աղքատիկ այլ պատուակիր անձ մը լինելն համայն խաղիւղիկը կը խոստովանին և զի, ոչ թէ այսպիսի տարեց, հանդարտարարոյ և պատուակիր անձի մը կողմէ, այլ յոյժ երիտասարդ և եռանդուն անձանց կողմէ ի գործ դրուած սպանութիւններն իսկ՝ առանց շարժառիթի եւ պաղարեամբ կատարուած լինելը մտաբերել կարելի չէ. մարդկային բնաւորութեան մէջ չկայ որ մէկն՝ հանդարտ կեցած ժամանակ, յանկարծ ելնէ ուրիշ մէկը վիրաւորէ կամ սպանէ. այսպիսի անվայել արարքի մը՝ անվայել բան մը տեղի կուտայ անհրաժեշտաբար. ի մանաւորի կարծեմ ամեն ոք կը խոստովանի թէ նաւավար Գրիգորի նման՝ մինչեւ սոյն արկածին տեղի ունեցած օրը՝ կնոջը հետ կատարեալ համաձայնութեամբ քսան եւ հինգ տարիներ կենակցող անձի մը՝ մարդասպանի, մանաւանդ իւր կնոջ սպանիչի տիտղոսը չնորհել տուող ոճրին շարժառիթի՝ ուրիշ սովորական շարժառիթներու հետ չէ կարելի ի կշիռ դնել. արդ, եթէ ամեն մարդասպանի և սպանեալի միջև դիմադասպանը բորբոքել տուող շարժառիթի մը գոյութիւնն անհրաժեշտ է, ուրեմն առաւել անհրաժեշտ եւ միանդամայն դերագոյն պէտք է լինի այդ շարժառիթն, երբ մարդասպանի նողկալի մականունը Գրիգորի կը վերագրեմք, ակնարեւ է ասիկա. աւասիկ այդ շարժառիթն որոնել, քննել և ի յայտ բերել որպէս իմ պարտականութիւնս է, նոյնպէս զայն դիտնալ, երկու հակառակորդ կողմերը ճանչցողներու կարեւոր եւ անոր մասին համոզում գոյացնել՝ պատկառելի դատաբանիդ արդարադատութեան արժան և անհրաժեշտ է։

Համառօտ կերպիւ սա եւս կը յայտարարեմ թէ ինչպէս որ զոճրագործն ոճիրի մղող շարժառիթի մը գոյութիւնն բնական է, նոյնքան բնական է որ այդ շարժառիթն սպանելոյն կողմէ արուի. աւասիկ ասոր համար է որ իսլամական սիրուն առած մը կ'ըսէ. «յանցանքը մեռցնողինը չէ, մեռնողինն է»։ ամենուն բերանն մէջ գործածուողներու (ֆ-էլ) իրը արդարացում արձակուած սոյն պատճառն որոնել կարեւոր լինելուն վրայ դարձեալ կը ծանրանամ, զի ցաւ է ըսել, ընդհ. դատախազը սոյն խնդիրն, հարկ եղածին չափ խորի մտօք չէ ներկայացուցած Ատենիդ, և այդ պատճառին, նոյն իսկ այդ մեծ պատճառին վրայէ բոլորովին լռութեամբ անցած է։

Ցեարք դատաւորք, այդ պատճառը մեծ յորջորջեցի, բայց եթէ պընդեմ իսկ թէ մեծագոյն է, կարծեմ իրաւունք պիտի տաք ինձ, քանի որ անի պատուակրութիւնէ ծագում առած պատճառ մ'է. պատուոյն նուիրականութիւնը ձեր խորաթափանց և կոբովաթիբ աչաց առաջ բերելով, անգամ մ'ալ այդ տեսակէտով քննեցէք և խոր հրդածեցէք սոյն մարդասպանութեան խնդրոյն վրայ։ իւր հարցաքննութեանց մէջ նաւավար Գրիգոր իւր պատուոյն ի լոյս ամենեցուն արտաւորուին յայտարարած է և Բէրուզ իւր ամուսնոյն ձեռամբ վիրաւորուին յայտնած է. եթէ կ'սպասուի որ մեզ այս բանը պիտի ուրանամք, մեծապէս կը սխալուի. այն անձինք որք պատուոյ համար իրենց կեանքը զոհել աչք կ'առնուն, իրենց ոճիրն ուրանալու, սուտ խօսելու, դատին կերպարանքը փոփոխելու նմա մեծագոյն անպատուութեանց չեն զիջանիր երբէք. փոխանորդեալս եւս, որոյ սոյն դժբախտութիւնը պատուոյ Նախանձախնդրութենէ յառաջ եկած է, ուրացման, խարդաւանաց եւ այլնի դիմել բնաւին իւր պատուոյն չձգեր. այո՛, սոյն նաւավար Գրիգորն կը խոստովանի թէ զԲէրուզ, իւր կինն ինք զարկած է, բայց ինչո՞ւ զարկած է. այս անվայել արարքն ի՞նչ բանի պէտք է վերագրել. օգտի՞ մը, սակայն սոյն բարի անձն իւր շահը ուրիշները զարնելու, սպանելու մէջ փնտռող անձերէ չէ. այս վարմունքն անձնական վրէժխնդրութեա՞ն պէտք է վերագրեմք. սակայն նաւավար Գրիգոր և ոչ մէկու դէմ վրէժխնդրութիւն ունեցած է և մինչև սոյն ցաւալի եղելութեան կատարուած վայրկեանն, իւր կնոջ Բէրուզի հետ սիրով կենակցելէ չէ դադրած. քանի յառաջնամբ մեր հետաքննութեան մէջ, սոյն եղելութիւնն յառաջ բերող շարժառիթին կարեւորութիւնը դամ քան զդամ կը մեծնայ, մինչ զի պատուոյ նշանակութիւնը գիտցող ամեն ոք այդ շարժառիթին ազդած զարհուրանքին ներքեւ կը սարսափի. հարկ կա՞ հաստատել թէ աշխարհի մէջ անպատիւ ապրիլ կարելի չէ զպատիւ ճանաչողաց համար. հարկ կա՞ պատմել թէ որքան մարդիկ ողկէզ դացած են պատուոյ արատներու համար. մարդ եմք, քաղաքակիրթ եմք, կատարեալ զգացողութեամբ պէտք է խորհիմք թէ պատուոյն արատաւորիլը նշմարող մարդն, երբ մխիթարութեան մի ջոցք կը պակսին, անձնասպան լինելով, պատուաւոր մահն անպատիւ կեանքէն գերադաս կը նկատէ. քաղաքակրթական տարեգրութիւնք լիովին կը հաստատեն զայդ՝ Բէրուզի կողմէ տրուած շարժառիթն ալ այն շարժառիթներէն է որք զմարդ կեանքէ զզուեցնելու չափ ազդեցիկ կը լինին։

Ցեարք դատաւորք, ձեր գթութեան և խղճմտութեան դիմելով կը հարցնեմ թէ աշխարհի մէջ ո՞ր անձ՝ իւր օրինաւոր կինն օտարի հետ ննջասենեակը անհաւատարմական վարմանց մէջ տեսնելով կրնայ հանդուրժել և ինքզինքէն դուրս չ'ելնել. սոյն հեգ Գրիգոր, իւր զաւակաց օրապահիկը հայթայթելու համար, գիշերն ի բուն ծովու վրայ, քամին ցուրտին դէմ մաքառելէն վերջ, հաց և ուտեստ գընելով երբ տուն կը վերադառնայ և վերոյիշեալ արարքը կը հաստատէ և փոխանակ զղջման կամ արդարացման բառի մը, որոյ դէմ սպասելու իրաւունք ուներ, ընդհակառակն իւր տարփածուն փախցնելու վատոդի նը պատակաւ, կնոջ՝ [illegible] բառն իրեն ուղղելը կը լսէ և իւր ականջին ալ վիրաւորուիլը կը տեսնէ, այս տուեալ հանգամանաց մէջ, կարելի՞ է մտաբերել այր մը որ իւր կինը չզարնէ, չը սպանէ. տեղի ունեցած բոլոր հետաքննութիւնք և ունկնդրուած բոլոր վկայութիւնն յայտարարութիւնք դատաստանութեանս իրաւացի լինելը լիովին կը հաստատեն և քանի որ հակառակ ո՛չ մէկ տեղեկութիւն, ո՛չ մէկ ապացոյց կը գտնուի, ըսել է ակնարկիմն կ'երեւի թէ Գրիգոր յուսահատութենէն խելքը գլխէն գացեր եւ ոճրագործ եղեր է։ Պատուոյ տէր եղողներուն, պատուոյ արժանիքը գնահատողներուն ուշադրութիւնը կը հայցեմ. կնոջ ապօրինի վարքով յաչս համայն գրացեաց և գիւղացւոց պատուազուրկ դտնուող անձ մը՝ ամոր կողմէ զզվման, արդարացման կամ ներողութեան բառ մը սպասած ժամանակ, երբ ձրիաբար [illegible] մակդիրն ալ կ'ընդունի և ականջն ալ վիրաւորելու կը յանդգնուի, ա՛լ կրնայ մի հանդուրժել. Տէրը պահպանէ ամեն ազնիւ ոք պատուակիր են. դալով մեզ, այս արկածին աւելի քստմնելի հետեւանքներ չունեցած լինելուն շնորհակալ լինելու եմք. աւասիկ, Տեարք, պատուոյ դատի մը մէջ՝ խնդրոյն ուրիշ կողապար, գոյն, ձեւ տալու անպատուութիւնը չընդունող սոյն ամբաստանելոյն փոխանորդութիւնն ընտանենած լինելովս, խնդիրը իւր պարզութեան մէջ և ամենաճշգրիտ եղանակաւ նկարագրեցի. Մնաց որ, պատուոյ պաշտպանութեան համար ի գործ դրուած եղեռնական արարք՝ մեր սիրեցեալ Վեհ. Կայսեր օրինաց մէջ ո՛չ թէ սրտմտութեամբ կատարուած ոճիր այլ կատարելապէս մեղմանալի ոճիր կը նկատուին բացորոշապէս. օրէնք ըսուածը՝ արդարութեան, իմաստութեան և բնութեան համաձայն կերպիւ հեղինակելով ի գործ կը դրուի և քանի որ բոլոր լուսաւորեալ ազգաց օրինագրոց մէջ անձնապաշտպանութեան և պատուոյ պաշտպանութեան համար տեղի ունեցած ոճիրներն արդարանալի կամ մեղմանալի նկատուին, կամ անողորմ կը լինի փոխանորդեալս զրկիլ այդ արդարութենէն. որպէս չէք անգիտանար, ամեն ոք իւր դաւութեան հռչակման և երաշխաւորման միջոցք դատարանք են, զի մարդիկ ընդհանրապէս վրէժխնդրական և չարադործական բնաւորութեամբք օժտեալ են և բոլոր լուսաւորեալ տերութեանց մէջ՝ զօրաւոր անհատից բռնի արարքներուն դէմ անզօրը պաշտպանելով, ընդհ. կարգաւորութիւնը պահպանել՝ դատարանաց երաշխաւորութեան եւ վստահութեան յանձնուած է. ի մասնաւորի մեր արդարակորով եւ գթառատ սիրեցեալ կայսեր փափաքանաց եւ կարծեաց ծառայել ամեն անձի և համայն դատարանաց պարտականութիւնն է։ Ոճրոյն եւ պատժոյն միջեւ համեմատութիւն չի կեցող բոլոր վճիռք արդարութեան հաստատուն չլինելուն պատճառաւ, Վճռ. ռաբեկ ատեանը, սոյն կէտերուն վերայ խորհրդածելով, նախորդ վճիռը ջնջած եւ կրկին դատը տեսնուելու և արդարութիւնը ի գործ դրելու համար եւս դարձուցած է։

Տեարք դատաւորք, իբր ամբաստանեալ ձեր ներկայութեան դտնուող Գրիգոր՝ իւր կնոջ ապօրինի յարաբերութիւնքն իւր իսկ աչքօք տեսնելով, կատարելապէս յուսահատ, չկրնալով հանդուրժել, առանց գործածին հետեւանքը մտածելու ժամանակ ունենալու և վիրաւորեալ ականջէն առատհոս վազող արիւնէն խելքը կորուսելով՝ ձեռքէն այդպիսի արկած մը խոյս տուած է, զի, մտաբերեցէք, անի այնպիսի վայրկեան մը, երկվայրկեան մ'է ուր մարդ ինքզինքին չի կրնար իշխել. արդ պատուոյ պաշտպանութեան միակ նպատակաւ ի գործ դրուած ոճիրներու ըստ օրինի մեղմանալի լինելը կրկին ձեր աւագ ուշադրութեան յանձնարարելով, այս անձին ի սրտմտութեան մարդասպան չ'լինելը այլ մեղմանալի պարագաներէ մարդասպան լինելը կը յայտարարեմ և սոյն տեսակէտով, պատժական օրինագրքին 188րդ յօդուածին տրամադրութեան հաձաձայն պատժոյն վճռուելին և այսպիսի ծերունի մարդու մը վրայ արգահատելը, Եղեռնադատ Ատեանը կազմող պատկառելի անձանց խղճմտութենէն, արդարադատութենէն և ողջախոհութենէն կը յուսամ եւ կը խնդրեմ։

* * *

Բ. ՄԱՍ

(Բերանացի)

Տեարք դատաւորք, ատենագրութեան դիւրութիւն մը ընծայելու նպատակաւ, դատասացութիւնս գրաւորապէս կատարեցի, բայց կը խնդրեմ որ թոյլատրուիլ չնորհէք ինձ մի քանի պաշտպանական խօսքեր ալ բերանացի յաւելելու։

Ամեն դատի մէջ, որ դատարանի առաջ կը ներկայանայ, ըստ դատավարական օրինաց եւ ըստ ընդհանուր օրէնսդրութեան, անհրաժեշտաբար դատախազ մը գտնուելու է եւ այդ դատախազն ալ անհրաժեշտաբար իւր պահանջն հաստատելու է. արդ, ընդհ. դատախազն, որ սոյն դաւոյ Ձեր պատկառելի ատենին առաջ բերած է—հարկ է ըսել առանց երկու ընդդիմադիր կողմանց բարոյական նկարագիրն եւ անցեալն որոնելու և սերտելու—ոչ միայն չէ կրցած ոճրագործութեան պատճառն ի վեր հանել, այլ նաեւ ո՛ եւ է համոզիչ փաստ մը կամ վկայութիւն մը չէ կրցած ի մէջ բերել. Գրիգոր, բարկութեան վայրկեանի մը մէջ սպանած է իւր կինն և այս բարկութեան շարժառիթը գոյութիւն չունի. Տեարք դատաւորք, սոյն քմահաճն պնդումը՝ վճիռ արձակել տալու չափ կրնա՞ մի գոհացուցիչ նկատուիլ, խղճի հանդարտութեամբ համոզում կրնա՞ մի ներշնչել։ Ընդհ. Դատախազը պարտաւոր էր այդ կնոջ անցեալը զբաղեցնել, պարտաւոր էր սոյն պատկառելի դատարանին առաջ հաստատել՝ փաստեր, վկայութիւններ ի ձեռին՝ թէ Բէրուզ օրինակելի ամուսին է և մայր մ'եղած էր միւս կողմէ ջրելու էր այն պատուաւոր անդամները զոր մեք Գրիգորի կը վերագրեմք, կամ գէթ անոր առաջին կամ արտաքին կեցցային մէջ մի քանի եղելութիւններ ի մէջ բերելու էր. արդ ոչ մէկ դատախազ առանց վկայութեան եւ ապացոյցի, եղելութիւնները կամահամ հաւանականութեանց վրայ հիմնելով, կարող չէ վճիռ արձակել և ճիշդ ալ ընդհ. դատախազն, որպէս բացատրեցի, սոյն դատին մէջ ո՛չ վկայութիւն ունի և ո՛չ փաստ. գալով մեզ, մեր կողմէ տրուած վկայութիւնք կը հաստատեն թէ ոճրագործութիւնը կնոջ վատահամբաւ կեանքէն յառաջ եկած է եւ սոյն վկայութիւնք, որչափ ալ անզօր նկատուին, իրենց ոյժը չեն կորսնցներ ցորչափ հակառակ կողմէ գէթ նոյնքան զօրութիւն ունեցող վկայութիւնք յառաջ չբերուին՝ բարկութեան վերագրելի լինելը հաստատող, եւ բաւական կը լինին վճիռ արձակել տալու համար. կը յաւելում նաեւ թէ եթէ մեր վկայութիւնք բաւական չնկատուին, կարող եւ պատրաստ եմ Խաչիւղի մահմէտական, քրիստոնեայ եւ հրեայ հասարակութեանց կողմէ բազմաստորագիր հանրագրութիւն մը բերել պատկառելի դատարանիդ՝ հաստատող կնոջ անբարոյականութիւնը։

Սոյն բառերուն վրայ Ընդհ. Դատախազն ընդմիջելով յարեց.

—Երկու կողմանց անցեալն քննելու սովորութիւն չկայ. բաւ է որ սոյն անձն իւր կինն սպանած է. Թորոս էֆէնտի սոյն պատճառաբանութեամբ Օրինագրքին 188րդ յօդուածին մեղմացուցիչ տրամադրութենէն օգտուիլ կը նկրտի։

Թորոս էֆէնտի (շարունակելով)

—Այն կարծիքը, զոր կը յայտնէ Ընդհ. դատախազը թէ 188 յօդուածին տրամադրութենէն օգտուիլ կը նկրտիմ, կարծիք զոր. կը յիշեմ, դատաւորք եւս յայտնած էին նախորդ վճռոյն մէջ, ինձ զարմանք կը պատճառէ. այդ վարմունքս ինձ պարտականութիւն կը համարիմ և ընդհանուր քաղաքակիրթ աշխարհի տիրող օրէնքներով կրնամ հաստատել թէ ամեն դատաւորի սրբազան պարտականութիւնը լինելու է այդ, ժողովուրդը կը նկատէ զդատաւորս իւր արդարամիտ որչափ գթասիրտ, իրաւախոհ որչափ ներող անձինք և այնպէս ալ պարտաւոր են լինել. դատաւորք մեղմացուցիչ պարագաներ քաղկըռտելով երեւան հանելու են, ո՛չ թէ արդէն գտնուած մեղմացուցիչ պարագայներու աչք խփելու են. դատաւորաց փառքն ու պատիւն հոն կը կայանայ որ զամբաստանեալն նպաստաւորիլ տան կարելի եղած սահմանին մէջ օրինաց մեղմացուցիչ տրամադրութիւններէն և պատիժը թեթեւցնեն որքան հնար է. արդէն մեր վեհափառ Սուլթանին հովանաւորութեան ներքեւ, որոյ փառապանծ անունէն կարելի չպիտի լինի բաժնել ֆիռէյդ մակդիրքն, ամեն դատաւորք այդ կերպով կը մարքոնեն իրենց պարտականութիւնը, մանաւանդ դուք, ո՛վ լուսամիտ դատաւորք, որոց վճիռներն այնքան ծանրակշիռ են, զի երիրին ընդհանուր բարոյականին հետ սերտ առնչութիւն ունին. գալով սա կէտին թէ՝ ընդհ. դատախազը պարտաւոր չէ երկու ընդդիմադիր կողմանց անցեալն որոնել, սխալ է այդ կարծիքն, բայց իմ պաշտօնս չէ ընդհ. դատախազին սխալումները քննդատել։

Բայց թոյլ տուքդ չարունակեմ դատասացութիւնս. սակաւ ինչ առաջ, երբ վկայութեանց կուտկդրուէր, կնոջ անբարոյականութեան վրայ խօսուած ժամանակ առարկուեցաւ թէ Գրիգոր պարտաւոր էր ի Պատրիարքարան դիմելով գանգատիլ և այսպէսով կինն արձակել. տեսրք դատաւորք, հայկական ամուսնութեան օրքան անքակտելի կապ մը կազմելը չէք կարող մտաբերել. օրինակ մը բաւ է ձեզ գաղափար մը տալու համար. այր մը, որոյ կինն իսլամութիւնն ընդունած և իւր այդ նոր կրօնին մէջ զաւակաց տէր իսկ եղած է, չէ կրցած հայ կղերական իշխանութենէն արձակել տալ այդ ամուսնութիւնն և ուրիշ կին մ'առնելու արտօնութիւն ձեռք բերել. այս կէտին վրայ ապշեցէք, որքան ուզէք, արդի քաղաքակիրթ և լուսամիտ գաղափարաց հակառակ գտէք զայն, որքան կը փափաքիք, ազատ էք. սակայն իրողութիւնը սա է թէ հայկական ամուսնութիւնք չեն կրնար խզուիլ ցորչափ երկոքին ամուսնիք կենդանի են. արդ եթէ Գրիգոր իւր կնոջ անբարոյական կենցաղ համար ի Պատրիարքարան դիմէր, ինչ արդիւնք կրնար յառաջ գալ. նոյն իսկ եթէ կինը վատահամբաւ տան մը մէջ գըտնուէր և առ այդ պատժոյ դատապարտուէր, դարձեալ ամուսնութիւնը չէր կըրնար ջնջուիլ. աւասիկ ինչո՞ւ Գրիգոր Պատրիարքարան չդիմեց, զի այդ միջոց մը չէր արդարութիւն, իրաւունք ձեռք ձգելու. ասի չտանի զմեզ սակայն ենթադրելու թէ Գրիգոր անուծանելի հանգոյցը սպանութեամբ մը լուծեց. քա՛ւ լիցի. իւր կընոջ վատահամբաւ կենցաղ ականատես լինելով, չկրցաւ հանդուրժել և նոյն վայրկենին ինքզինքէն դուրս ելնելով ոճրագործ եղաւ։

Տեարք դատաւորք, դատասացութիւնս աւարտելէ առաջ, կարեւոր կետ մ'եւս կուզեմ ի վեր հանել. ի՞նչ է պատժոյ բարոյական հիմն, ի՞նչու կը տրուի անիկա. երկու նպատակաւ. մին՝ պատժապարան ուղղել. միւսն՝ այլոց բարի դաս մ'ընծայել. կրնամ զձեզ վստահացնել թէ, եթէ Գրիգորի կեանքը բաւէ և տասն և հինգամեայ թիապատութեան պատիժը կրելէ վերջ, կրկին ամուսնանայ եւ երրորդ կինն ալ նմանօրինակ վիճակի մը մէջ գտնէ, կրկին կսպաննէ զայն, զի, եթէ արժանապատուութիւն ունի, սպաննելու է, զի ամեն ուրեք պատուակիր անձինք այդպէս միայն կրնան ընել. ուրեմն պատժապարտ չպիտի կրնայ ուղղուիլ այդ պատժով. գալով երկրորդ տեսակէտին, որ շատ աւելի գերազանց եւ ծանրակշիռ կարեւորութիւն կը ներկայացնէ, տասն և հինգ տարեայ դատապարտութիւնն այս հեգ բարի մարդոյն, որոյ կնոջ անպատիւ լինելն հաստատուած է, ոչ միայն ժողովրդեան վրայ տխուր տպաւորութիւն մը պիտի ընէ այլ եւ ուղղակի ապականարար ազդեցութիւն մը պիտի ներգործէ հայ ամուսնական կենցաղին մէջ, որ արդէն այնքան յաճախ անհանդուրժելի կը լինի վերեւ բացատրուած պատճառներով. և մի բան այդ անողորմ վճիռն՝ ամուսնական կենաց պարտաւորութիւններն ոտնակոխ ընող կանանց յաղթանակը պիտի լինի եւ քաջալերմ մը անոնց որք դեռ կը դեղևին մոլորելու. այսպէսով այս վճիռն՝ հեռի բարի օրինակ մ'ընծայելէ, երկրին ընդհանուր բարոյականը վտանգելու բնութիւնը պիտի ունենայ. Դուք, լուսամիտ դատաւորք, վստահ եմ, չպիտի ուզէք խրախուսել անբարոյականութիւնը, ներկայ քաղաքակիրթ դարու օրէնսդրաց՝ բարոյականի պահպանման համար հաստատած օրինաց հաւատարիմ մնալով և ի մասնաւորի մեր առատագութ Կայսեր վսեմ իղձերուն ծառայելով, արդար եւ գթառատ պիտի լինիք. Գրիգորին՝ կնոջն ապօրինի յարաբերութեանցը պատճառաւ, ձեռքէն փախած ոճրագործութեան պատահարը մեղմանալի պիտի նկատիք և նորա պատժապարտութեան ատենին՝ ըստ 188րդ յօդուածի տրամադրութեան պիտի վճռէք։

Ահաւասիկ ես իմ պարտականութիւնս լրացուցի. Տեարք դատաւորք, անիրաւ վճռէ մը յառաջ գալիք մեղքն և ի հանդերձելումն անոր ահաւոր պատասխանատուութիւնն ի միտ բերիք, նկատելով մի հեռացնէք նաեւ մեր սիրեցեալ Արքային ողորմութիւնքն, որոյ բարերաստիկ գահակալութեան ներքեւ ես ոչ մէկ մահու վճիռ ի գործ դրուեցաւ, եւ այնպէս ներշնչուեցէք Ձեր վճռոյն մէջ. զայս կը խնդրեմ պատկառելի դատարանէդ։

Հետեւեալ նամակն անկողմնակալութեան պարտաւորութիւն կը համարինք հրատարակել՝ ազդային ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութեան մատուցանելով։

ԻՒՍԿԻՒԹԱՐ, 26 յունիս

Իւսկիւտարի Հայկազեան մասնաւոր վարժարանի աշակերտներէն մին, մօտերս յիշեալ վարժարանի աշակերտներէն եւ միանգամայն երբեմն օգնական հսկողի պաշտօն վարող մի պարոնի կողմանէ անգթութարար սաստիկ կերպով կը գանահոծուի, այնպէս որ երբ տղան երեկոյին տուն կը վերադառնայ ծնողացը արտասուագին աչքը կը պատմէ նոյն աւուր պատահարը, ցուցնելով միանգամայն իւր ազդրին վրայի և մարմնոյն մի քանի կողմերը եղած ծեծի հարուածներու կապտոյտ նշաններ, որոնք սաստիկ ցաւ կը պատճառէին խեղճ պատանւոյն։

Սոյն օրինակ պատահարէ մը եթէ բընականաբար եւ ոչ մի ծնող կը կամի վերբսանն խաւրել իւր զաւակը ի նոյն վարժարան ուր խմացուածին նայելով երբեմնակի կը պատահին եղեր սոյն օրինակ անվայել դէպքեր, եղելութիւն որ չբերեր պատիւ ոչ Ազգին եւ ոչ ալ վարժարանին։

Թէպէտև փափաքելի չէր մեզ գրել սոյն տողեր ընդդէմ սոյն օրինակ հաստատութեան մը, սակայն ինչ օգուտ որ այսպիսի անկարգութեան մը դէմ իրաւանց ձայն չբարձրացուցեալ անտերերի է. չարիք մը պէտք է իւր հիմէն դարմանել. եթէ այսպէս չըլլայ հետեւանքը ազետալի և վնասաբեր կը լինի։

Հարկ չկայ մանրամասնել սոյն եղելութեան չարժառիթն, զի չ'արժէր. սակայն ինչ որ ալ եղած ըլլայ բնաւ ներելի չէ այսպիսի գանահոծութեամբ պատժել և սաստել ուզել աշակերտ մը։ Այժմ չընորհիւ ուսման եւ գիտութեան մեզ ընծայած այլ եւ այլ օգուտներուն և դատարակութեան եղանակներուն, առջինէն բոլորովին տարբեր կերպով կը կըրթուին և կը դաստիարակուին մեր տղայք ի վարժարանս առանց ծեծի։

Ուրեմն առաջի դնելով սոյն խնդիր յիշեալ վարժարանի տնօրէն էֆէնտիի ուշադրութեան, փափաքելի է տեսնել որ ուրիշ անգամներ տեղի չունենան սոյն օրինակ դէպքեր, ոչ խեղճաս եւ համբակ պարոններու ձեռք թողլով օգնական հսկողի պաշտօնն, որ յիրաւի մի փափուկ պաշտօն կրնայ համարուիլ։

Ե. Գ. Է.

Ա Զ Դ

Յովանեան շրջենաւը, Նաւապետ Մուր, պիտի մեկնի շաբաթ օր ամսոյս 11 ին, դէպ ի Լիվերպուլ ուղղուի։

Յովանեան շրջենաւը կ'սպասուի Լիվերպուլ դէպ ի 15 ամսոյս։

Խ. ԼԱՅՊՈՆԴԷՆ

Գործակալ Յովանեան և Յովանեան շրջ. ընկ.

ՍԳՈՐԻՆ ՄՕՌԻՒ ՁԻԱՆ ՕՇԱՌԱՆ

Նեղոսէ, կ. Պոլիս, 3 դեկտ. 1888

Պարոնայք Սգող և Պուռն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական գիրքովս ֆարող չեմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներու փորձերուն և այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցս մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մորիս ձկան իւղն, իր այդ վճռակին մէջ դիւրամարսելով և մաքուրելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս պատարուժական գիտութիւնն ի վաղուց ի նմանի հաստատած է, մասնաւորապէս այս յայտնի պատարաստութեան մէջ։

Ս. Ս. Ս. ՄԱԳԱՐՈՅԵՆ ՓԱՇԱ

Բժշկ. Վ.Հ. Նուսրեթեան

ԻՍԱՆ

ԽԱՉԻՆԵԻ ԽԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆՇ

Մաթզարիը ամիրեէ եէվմէն վիրիլմէք իւրէզ միւպարեսաբնա լիւզում կէօրիւնէն լահմ վէ միւթէֆէրրուաթընն գարարը գաթիսի իչպու հաղիրանըն երիրմի տօզուզունճու ճուժառ իրթէսի կիւնիւ վիրիլէճէկինտէն թարիգ օլանարընն եէվմի մէզբիւրատ սաաթ օրթրատան նիհայէթի սէքիզէ դատար Խաղինէի Խոսսաի Շահանէտ պուլունմասարը իլան օլունուր։

26 Հազիրան 307

2—2

ՊԱԶՊԸ ՍԷՐՍԱՔԵՐԻ

Ի Լ Ա Ն

Սէրֆիչէ վէ Գոզանա մէվգրիէրինտէ պուլունան ասաքիրը Շահանէ իչուն մահալինճէ մէվգրի միւնոդասահա վազ օլունան էրզադը միւթէնէվվիչէն տաղիդին 58, կիւչթին 140, բուղէնը սաաէնին 440, փիրինճին 84, շեքերին 120, կազը 75, սապօնը 160, զէյթին 150, թառզը 40, իւղիւմին 185, սոդանը 30, ֆասուլանը 70, փէյնիրին 60, սիրքէնին 40, զէյթուն տանէսինին 150, հաթապը 4, քէօմիւրին 20, չայիրին 29, կիւեահը 19, սամանը 12 փարա ֆիյաթլարը իլէ մահալի թարիպի էօհտէսինտէ օլունուղընան իթիսաբնա թարիպ օլանլարը թարիսը իլանտէն իթիպարէն 1 հաֆթայա գատար մադամ Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

27 Հազիրան 1891 Նո. 65 1—3

Ճիւնուրը ճէնազը միլիւքենէ ալայ վէ թապուրլարը իլէ Տէրսաադեթի վէ թաղրա խանթախանէլերի իչուն միւպարեա օլունճաղը էվվելճէ իլան գելընան էճզայի թըպիյէ վէ պալթարիյէ վէ ալեմիը ճէրահիյէ վէ իսփէչարիյէ վէ պալթարիյէ վէ էաէվաթ վաղիյէ վէ պիր սէնէ զարֆընտա լիզում օլաճադ սոլֆաթոնընն թէմամուզը բումինին 2ինճի սալը կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլճէկի վէ իրթէսի կիւնի 100աէ 5 թէնզիլի գապուլ օլունճաղընան իթիսաբնա թարիպ օլանլարընն մադամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

27 Հազիրան 1891 Նո. 66 1—3

Միւպարեա օլունճաղը էվվելճէ իլան գելընան կիւեահ 1,000,000 գելէկ թէնզիլ գելընմէյ վէ պէհէր գելէսի 22 փարայա թարիպի էօհտէսինտէ պուլունմուշ օլուպ թէմամուզը բումինին 1ինճի փազար իրթէսի կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլճէկ իրթէսի կիւնի 100աէ 5 թէնզիլի գապուլ օլունճաղընան իթիսաբնա թարիպ օլանլարընն թարիսը իլանտէն իթիպարէն 1 հաֆթայա գատար մադամ Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

25 Հազիրան 1891 Նո. 63 2—3

Տոմիք վէ Տիշքաթ մէվգրիէրինտէ պուլունան ասաքիր իչուն մահալինճէ մէվգրի միւնագասաա վազ օլունան էրզագը միւթէնէվվիրէ ֆիյաթը մանիմէլերի իլէ թարիպի էօհտէսինտէ օլունուղընան իթիսաբնա թարիպ օլանլարընն թարիսը իլանտէն իթիպարէն 1 հաֆթայա գատար մադամ Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

25 Հազիրան 1891 Նո. 61 3—3

Նիզամիյէ էլպիսէ անպարընտա մէվճուտ վէ միւթէրաքիւմ չուհա վէ ապա վէ պէզ քըրիքնիթըլարը իլէ քէօհնէ վէ իսթիմալատէն սաքլթի էշեանընն ֆիրուսիյէթը ղըմմընտա միւզաքտէլերի իճրա օլունճաղտա պուլունաղընան ֆիյաթլարընն զամը իլէ իչէրիսաբնա թարիպ օլանլարընն թարիսը իլանտէն իթիպարէն 1 հաֆթայա գատար մադամ ճէլիլը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

25 Հազիրան 1891 Նո. 62 3—3

Արտօնատէր Ս ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ՅԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000

"ՓԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լընտըն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերաց Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգլ. ոսկւոյ դրամարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի փաստ համար։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կամ ուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանաց և միջնորդութեամբ առաջարկելոց, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍԱՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց
Թիւ 11։ և 12, Սանտալէր խան, Ղալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1890 » 6,165,860
Տարեկան հասոյթ » » » » 14,135,925

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔՍ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՈՒԱՆՔՖՈՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանաք և սակագնօք։ Այն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համարն Թուլքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաքու, Անանիատիս խան 12, 13, 14

16

Royal Windsor

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ ՄԱԶԵՐՈՒ

Սպիտակ մազեր ունիք, մազերնիդ կը թափի՞ն, մազերու արմատները թուլցած են կամ կը թափի՞ն։ Եթէ ունիք այդ տեսակ բաներ գործածեցէ՛ք Ռոյալ-Վինսորի դեղը, որովհետեւ այս դեղ երիտասարդութեան ատենին պէս, բնական գոյն մը ու գեղեցկութիւն մը կ'ուտայ սպիտակ մազերուն և կ'արգելու մազերու թափիլն ալայն։ Այս դեղ, որուն տէրը չքաղրամի արժանացած է, մազերու միակ վերանորոգիչն է։ Անյուսալի արդիւնքներ առաջ բերելով, վաճառումն օրէ օր աւելնալու վրայ է։ Փափաքողաց պիտի զրկուի մանրամասնութիւններ ու վկայութիւններ պարունակող ծանուցումն առանց որ և է ծախքի։ Այս դեղ կը վաճառուի գլխաւորաբար վարսավիրաներու և դեղագործներու քով։

Վիքթորիայի վարդի սպեղանին երեսի գոյնը կը գեղեցկացնէ։ Այս եւս կը ծախսուի Ռոյալ Վինսորի ծախսուած տեղերը։

ՈՍԿԻ ՄԻՏԱԼ, ՎԻԵՆՆԱՅԷՆ 1888 ՈՍԿԻ ՄԻՏԱԼ, ԲԱՐԻԶԻ 1879

QUINA-LAROCHE

ԳԻՆԵՀԱՄ ԿԱՄ ԳԵԼԻ

Գինա Լառոշը հասարակ պտղատատեսակ մը չէ, այլ լուրջ ուսումնասիրութեանց և աշխատութեանց արդիւնք, որք ամենաբարձր վարձատրութեանց արժանացուցած են անոր հեղինակը։

Մեռցուցնել երեք գիրգիններու բաղադրութեանց ամբողջ պայմանները, յեսու յոյժ անհրաժեշտ էր մը պատրաստել՝ անա՛ Գինա—Լառոշի հաստատեալ գերազանցութեան գաղտնիքը, որով դիւրացուցած է ստամոքսի հիւանդութեանց, անախորժութեան, անարիւնութեան, երկարատեւ ջերմի և այլոց բժշկութիւն։ — Կը գտնուի ի Բարիզ, թ. 22 և 19 Տրուօ փողոց։ և Դեղատանց մէջ։

2218

Լ'ԷՔՈՆՈՄԻ ԷՆԹԷՐՆԱՍԻՈՆԱԼ

L'ECONOMIE INTERNATIONALE

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ

Ապահովագրական փոխադարձ ընկերութիւն վասն վերակազմութեան դրամագլխոյ

Հաստատեալ Գաղղիոյ Հանրապետութեան 1868 յունվար 22 հրամանագրոյն համեմատ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂՂԻՈՅ ՏՅԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ամեն ոք գիտէ խնայողութեան կարեւորութիւնը, բայց շատ անգամ դաշնակով մեր խնայած և աւելցուցած ստակներն ընդունող յատուկ հաստատութիւններ կը կորսնցնենք դրամագլուխ մը կազմելու տեղն և հազար ու մէկ պատճառներ գտնելով՝ մեր խնայած ստակներն յուսկէս կը վատնենք։

Փոքր գումարներով դրամագլուխ մը կազմելն ալ դժուարին և գրեթէ անկարելի է, եթէ այսպիսի ընկերութեան մը հետ մասնաւոր կապակցութիւն մի չունենանք։

Ահաւասիկ «Լ'Էքօնոմի Էնթէրնասիոնալ» ընկերութիւնն որուն փոքր գումարներ, այսինքն ամիսը հինգ, տասը ևն վճարելով, ապագային մեր ձեռքը կ'ուներնանք համեստ դրամագլուխ մը։

ԱՌԻԹԻՆ ՕԳՏՈՒՒՆՔ 265

Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ուզող և բաժանորդագրուիլ փափաքողները կը հրաւիրուին դիմել ի Պահչէ Գաքու Եօրկիատիս խան Ն՝. 1 ընդհանուր տնօրէն Բ. ՇԵՀԻՐԼԵԱՆԻ կամ ընդհանուր քննիչ ԱՆԻՔՏՈՍ ԱՀԱՐՕՆԵԱՆԻ։

ՀԱՁԻ, ՇՆՉԱՐԴԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻԴԻ, ՀԱՐԲՈՒԽԻ, ՑՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՑՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

POWELL'S BALSAM OF ANISEED.

TRADE MARK.

ՇՆՉԱՓՈՂԻ ԵՒ ԽՈՒՉԱՓՈՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ դէմ իբր ապահով դարման այս դեղին վայելած հմտաւոր միտք կը հաստատուի այն բազմաթիւ նամակներով զոր Պ. Բօուէլ կ'ստանայ անոնցմէ որք գործածած և ճաշակած են նորա յատկութիւնները։

ԻՆՔՆԱԳՈՒԽ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ

Տիկին Մաբ Ռօպ հաշակաւոր երգչուհին, սապէս կ'ըսէ. «Յունուար 1890 Ամերիկայէ.. Կը հարցուցնէք թէ ինչպէս վերջ ունեցաւ Ինֆլուէնցայն, թէ որպիսի՛ գաղտնիքով կրցայ այնքան փայլուն վիճակի մէջ պահել ձայնս։ Լսեմ. միմիայն գործածութեամբ Բօուէլի «Պալսամ օֆ Անիսիսոն» կոչուած դեղով։ Այս հանգամանքներ վերջ ունայ, որով կրցայ ի գիրուս չի հանել հասարակութեան յղոյները։ Գործածեցէք ուրեմն Բօուէլի այս սպեղանին. անեղկեալ պրան բաւէ զձ.

Զերդ ՄԱԲԻԼ ՌՕԶ ՄԷԿԼԼՈՆ

Կը վաճառուի ամեն դեղատանց և արտօնեալ գեղագիտաց վաճառատանց քով, շիշը։ շիլին 3 բենսի և 11 շիլին։—Պատրաստեալ ձեռամբ ԹՕՄԱՍ ԲՕՈՒԷԼԻ, 4, Ավրոսի Բալէյս, Պլաքֆրիարս

Պիծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Ներկայացուցչին քով։

2214 Մ. ԷՄՄԻ ԲՆՏ ՀԱՄՈՒՆԱ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վոլիսա, պահականոցին քով կոչուած Թրամուէյսէյ, 95 և 97

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

Բերան քօքայով չինուած ՄԱՌԵԱՆ Ի ԳԻՆԻՆ պնդացուցիչ և գրգռիչ դեղերուն ամենէն ազդուն է, գերբնտիր վերանորոգիչ մարսողութեան և շնչառութեան դորգործարանաց, ձգտող ձայնական լարերու։ Քինքինայէն նախամեծար է որուն ջերմացուցիչ յատկութիւնները չունի, անարիւնութեան դէմ գործածուող դեղերու մէջ ամենէն գերազանցն է։ Իւր քաղցրհամով ընդունուած է իբր աղանդերի գինի և այսպէս, հաճոյալի ձեւոյ մը ներքեւ, ուժ և առողջութիւն կուտայ։ Կը բժշկէ էրիկ մարդոց ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ և ամենէ տկար անձանց կուտայ կորով և աշխոյժ։ Թ. ՄԱՌԵԱՆԻ, քօքայի առաջին ծաւալիչը. Պուլվառ հոսման, 41. Բարիզ։ Թուրքիոյ համար ընդհանուր գործակալ, Պ. Ժ. Քանձիւք, բրիտանական դեղարան ի Կ. Պոլիս։

EMULSION SCOTT

(ՍԿՕՏԻ ՕՀԼԷՐԵԿ)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԵՆ ՕԱՒՑ ԻՒՂ

Իբրեւ՝ փիլ որը շուռ Ի սոպոյով

Պատրաստեալ Հեռամբ ՍԿՕՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ
ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է
Մորիւ ձկան հետ իւղի բոլոր յատկութիւններն զուսուիրբոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճղաձուութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժահամ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք Լ. Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԻՐ ԵՒ ՀԻՐԱԼ. 2218

ՖԷՐՆԷԴ—ՊՐԱՆԳԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց

Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ շքադրամ՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդիսին մէջ.

Քան տասնեան յաջողութիւն Լիսաբոնի, Յ՝Մերիկա, Ի Հնդկաստան, Մարեսելիա և Մեքիկոս —Շքադրամ 1885ի Նովեմբերի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մէլբուրնի և Պրուսէլի, 1879ի Ամստէրդամի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատէլֆիոյ, 1873ի Վիէնայի միջազգային ցուցահանդեսներու մէջը։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ առողջապահական ամենէն ծանօթ պիտգրն է։—Շատ բժիշկներ կը յանձնարարեն իբր զուտ՝ յան գարմանական ճաշակային երկիրներու ունդերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլերայի։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձութիւնը։

Այս ըմպելիքը, բոլոր ծանօթ պիտգրներէն և ամէնէրէն գերազանց, կ'առնուի ամեն օր մանրէն առաջ իբր ախորժաբեր։ Հաշէն յեսոյ, ապրդ. մարսողական է։ Կարելի է խառնել զայն վերմուտ, գինի, ուիսքի ջուր և խանհուեի հետ։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմուտը, կը գտնուի գլխաւոր անուշաբարաց, նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կերդրատեղին է ՊՈՆՈՄԻ և ԲԷՔՔԻԱ 2218

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՐԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ—Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս դեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչեւ ցարդ գտնուած է, կասարկապէս բաւարարելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնաստութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վաղաչան կորուստ, և առնական ոյժերու կորուստէն յառաջեկած ամեն գործարանական խանգարումներ։

Կը բուժէ գծուարամարսութիւնը, ջղային և օրական հիւանդութիւնները, լեարդի և երիկամնց հիւանդութիւններն, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները։ Ընդհանուր հիւծութիւնն և ապառամբ։ Կէս կուսերուն կենսական ոյժերու ամենէ կորուստը յառաջ եկած է։ Ամենէ զարմանալի։

Ջղային տկարութեան եւ սարի հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդեցութիւնն անհիմնական եւ մեծագոյն է։ Մեկամսեայ գործածութեան զգացումներն ակնհայտանան ճշմարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը։

ՏՈՐԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւանդ գոյացութիւն կ'ուսեցնէ, արեան մէջ մանրանալով կենսական եւ լեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կերդրանան ճշմարիտ գոյացութիւնն է։ Առնական կորովը կը կենդանացուցնէ մարդկային ամբողջ գրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով հաստատուն եւ առոյգ առողջութիւն մը, այնպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ, եւ գոհունակութեամբ։ Ախորժահամ է, կը զուտ եւ կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր առատութիւն ի գուսաց ուղեղին, ջղային գրութեան եւ մկանանց։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածուած առաջին օրէն իսկ, ջղային գրութեան եւ մասնաւորապէս կարողութեանց նշանաւոր յաջողութիւնն։ Ամենայն ոք կարելի է բարգաւաճիլ ինքնուրոյն։ Ամենայն ոք կարելի է բարգաւաճիլ ինքնուրոյն։ Ամենայն ոք կարելի է բարգաւաճիլ ինքնուրոյն։

Զգուշացէք ասոր նմանութիւններն։ Տոքթոր Լալորի ճշմարիտ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ պարունակեալ է մեն մի շիշերուն մէջ որ. բրիտանական կապարարութեան գրոշը կը կրեն սա բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne. London, [illegible] գրոշը։ Այս գեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ է ի [illegible] վատագաւոր եւ ինքնակար կեղծիք։

Պիծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ Ներկայացուցչին քով։

2214 Մ. ԷՄՄԻՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վոլիսա, պահականոցին քով, կոչուած Թրամուէյսէյ, 95 և 97

ROYAL VICTORIA

ՄԱԶԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

ԱՆՎՐԻՊԵԼԻ ԴԱՐՄԱՆ

ՄԱԶԵՐՈՒՆ, ՄՕՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԳԵՂԻՆ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԻՐԵՆՑ ՈՅԺՆ ԵՒ ՆԱՄՈՒԱԿԱՆ ԳՈՑՆԸ

Գործածութիւնը դիւրին. կ'արգիլէ մազերուն թափիլը. հեռզկեստ բայց ապահով արդիւնք յառաջ կը բերէ. բնական և փայլուն գոյն կուտայ մազերուն։ Գործածութիւնը բաղմաձաթս չէ։

ՆԵՐԿ ՁԷ ՁԷ ԱՅՍ

Փափաքեալ ազդիւնքն ընդհանրապէս յառաջ կուգայ 10—15 օր յետոյ

Այն անձինք որք ծանր հիւանդութիւններէ ելած են, անոնք որ մոտատնջութիւններ ունին, կանայք որ կամ տուած են և մեծ յոգնութենէն ետեմակ բոլոր մարդիկ իրենց մազերը կորսնցնելու ենթակայ են. այս պարագայից մէջ մանաւանդ ՄԱԶԵՐՈՒ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՎԻԳՏՈՐԻԱ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉԸ կոչուած է,

ՄԵԾ ԴԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼՈՒ

Ի Թուրքիա մեծաքանակ վաճառման համար միակ կերդրատեղին է ԷՏՄՈՒՆԴ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, ՄԹԵՐանոց անգլիական, Վոլսա. Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։

601

ՃԵՐՄԱԿ ԱԿՈՒՅՆԵՐ

Առողջապահութիւն Երնի

ՊՈԹՈՅԻ ՋՈՒՐԸ EAU DE BOTOT

Կը պահպանէ ակուայները, կը պնդէ ընդերքը, կը զովացնէ բերանը.

ՓՆՏՌԵԼ ԲՈՒՆ ՊՈԹՈՅԻ ՋՈՒՐԸ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ՝ 17. Ռիւ տը լա Բէյ, ԲԱՐԻԶ.
Ապկիր առաջ՝ 229, Սէնդ Օնօրէ
ԿԸ ԾԱԼՈՒՄԻ ԲՈԼՈՐ ՀԱՏՈՒՎԱՃԱՌԱՑ ԴԵՌ.

Հարցնել նաև պոթոյի Վիներկը ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹԸ, նրբութեամբ և բոլորովը դերազանց.

2203 Կը գտնուի ի Կ. Պոլիս, Պօն Մարշէն, 354, Սեծ փողոց Բերայի

INJECTION AU MATICO

de GRIMAULT et Cie

Pharmaciens à PARIS

Բարիստէ Վիվիէն օգտագործուած Ն. Նիւմէրօ իրէ մուրագամ մոդաղատա մուրէմ Կրիմէ վէ Գուամանեասրնդ, Բէրու մէմլէքէթնդէ հարլը օյուն Մաթ՝ բը ադաձ եարարագարրնտան թէրմիլ մէմէր օյտաղու իչալու չիրնկա սուեու, պլրգ ադայ սէնէ զարգիտտա տիւնանանրն հէր թարագնտա քէսսի չէօհրէթ կրմէմիշ տր։ Գուլլաձ էն չէտիտ ադրնիդրարը էքսիման աղ վարրի զարդ ունա էյնի խոր։

Բարիստէ Վիվիէն օգտագործուած նուամրը իրէ մուրագամ մոդաղատա վէ սայրի մէշէնոր էհդանանէլէրտէ պուլունէնոր։ C.

Վ ԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԷՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միւլէթ խան, Միջագ. թղթատարատան դիմաց յարկը, և ի Զմիւռնիա Իսմանէլիքի փողոց թիւ 59

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի ստացած է ի մէջ, այս ամսուն եղանակին առթիւ իւր վաճառքներուն քանակութեան վրայ յաւելում մի կ'ընէ, որ ուրեք բազմաթիւ է Ֆրանսական, Անգլիական, Գերմանական եւ Պելճիական բարբոյր զանազան տեսակներով։

Հեռաւորապէս իւր բան գործարանին ապրանքներուն՝ այս որք են՝ օժտի համար առանձին տեսակ ճարմանկեղէնք, բանուածք, կիսազգեստք, քարէր, քօսք, թաշկինակ, սեղանի պիտոյք, շապկի, շապկընկեր, ոտամանք, ֆլանէլ կանանց օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդազգեստներ, սաւեր։ Ցած է ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորովալ ընտիր տեսակէ։

Հասարակաց զարմանքը կը գրաւէ մանաւանդ այն վայելուչ և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճաքեթներն կանանց օրիորդաց և տղայոց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճարմանով ուշգեղութեամբ յօրինեալ են։

Ցաւալում մի ըլլան է նաև ապարդուած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն ծախ է այնքան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին ընդարձակ բերնոյ կատարելապէս գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոցա ճաշակին ու բաղձանաց համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ ապրանքներն։ Կը գտնուի նաև մինչեւ 16 տարեկան տղայոց համար ամեն տեսակ զգեստներ բաղթնոր թիւռ չափաւոր գներով։

Կը ծախուին մեծ և փոքր քանակութեամբ

ՍԱԿԱՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՑ 8

VICHY

ՍԷՆԴ ԵՈՐԻ ԱՂԲԻՒՐ

կամ ԼԱՌՊՈ ՍԷՆԴ-ԵՈՐ, դեղագործ, Բլաս Լիւքա, Վիշի

Ամենէն թարմն և հետեւաբար ամենէն կազդային և փոխադրութեան մէջ ամենէն նուազ անպէտայրելին, դեղեզանց գարման ընդդէմ լեարդի, ստամոքսի և մէջքի հիւանդութեանց, աւազի և յոգնաբուի Գինն է 50 շիլինոց սընտուկը 20 ֆրանք։ Սեղներէն դուշանալու համար, իւրաքանչիւր շիշի պիտակին վրայ փնտուել սա ստորագրութիւնը N. Larbaud H. Yorre

ԳԵՐԻ։ ԴԵՂԱՎԱՃԱՌԻ ԵՒ ՀԱՆԴԱՑԻՆ

64 ՋԻՍԻՈՒ ՎԱՃԱՌԱՍԱՆՔ 5—12

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻՇՈՂԵՆԱՒՔ

Սբ.Բ-ԷԼ. Աւբէյ, Կ. Պոլսոյ և Օրեսոյի ԴԳԵՐ

ԹՈՄԱՍՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔԷՐԿ

Անուանք	Թիւերով	Անուանք	Թիւերով	Անուանք	Թիւերով
Ալպանս	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բաղերմ	3200
Անտէլս	3000	Կաւիլէս	5500	Բանտեր	1700
Աբօլլս	5500	Կիրանս	2200	Բլեէրս	1500
Արկս	2300	Կօզս	1800	Բօլս	1000
Աքիսոգս	4000	Կրօսնս	2200	Գուրիգս	2800
Պասանս	3000	Հիրս	2000	Դրիաքս	4400
Պօրտրիս	2200	Հիսալկ	3000	Դրիսալգս	3200
Պրանս	2000	Հինսս	7000	Լօլլս	3000
Պէֆիալս	8800	Հումկէր	1200	Լօսմս	3500
Գէլրս	2600	Լանկ	5000	Լաքարիս	3500
Գարիսս	2500	Ճիւնս	2300	Պարէրս	4000
Գամէս	2100	Գէլս	2000	Մանդիակս	8200
Գաղս	2000	Գալրիս	4200	Պարքս	2000
Դօմս	2700	Գօզս	2200	Ելիզմս	2000
Զիբակս	5000	Լէս	2000	Սորէնս	4300
Գլիս	4000	Լեքանթս	4500	Թ. Ռիլրդ	3000
Գլորիսս	4400	Լիզդնս	3000	Թուրս	1200
Տէգս	2000	Լամս	1500	Թգրիս	2800
Տամնս	2000	Մարկէս	4300	Թգրիսս	900
Տուրս	4800	Մարգէլս	6500	Ուրգիս	5000
Էրամանտ	2100	Մէլս	2000	Վալիսուրս	5000
Էլաբրասս	3000	Մուրիս	3100	Ցէնս	3600
Էլէքթրս	3200	Նէլս	2000	Ջէպրա	1000
Էրանթս	2600	Օրանս	3000	Տիմարիս	200
Թալքոն	800	Պէէլլս	5000	Հրմնս	200
Ֆիս	700	Պէրս	4500	Ջէրս	140
		Պէրիրդն Պանաբ		Պօպրիթ	120
		Պիրիրդն Պանաբ			8000
		Լէրրդն Պանաբ			8000
					8100

Օրեցս չգտնուիր, նաւապետ Մրնտի, ընդհանուր վաճառքով Հրլէն աստ հասաւ։

Իսկ չգտնուիր, նաւապետ Ռիբէթ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հրլ և ամ. այս 17ին պիտի մեկնի ուղղակի Գալաս համար։

Ուրեսոնդիրս համար ուրն դիմուրիւն կ'ընդայսի

Դիմել առ. Ֆ. ՀԱԼՏ ԵՒ ՈՒԻՆ
Գործակալք
Թիւ 17 18 Քիւչիւք Միւսէթ
խան, Ղալաթիա

7